

Øyvind Bockelie

Genitiv 2 i moderne russisk

RUS-3910: Mastergradsoppgave i russisk språk

Det humanistiske fakultet

Universitetet i Tromsø

Våren 2008

Forord

Jeg vil først og fremst gi en stor takk til min veileder – professor Tore Nettet – som tålmodig og meget innsatsfullt har bistått meg. Han kan ta stor del av æren for at min mastergradsoppgave er det den er. Dernest vil jeg takke for både hjelpen og den moralske støtte jeg har fått fra min kone. Til slutt vil jeg takke venner og øvrig familie for deres bistand.

Murmansk, 14. mai 2008.

Øyvind Bockelie

Innhold

1: Innledning	1
1.2: Fremgangsmåte og avgrensinger	1
1.3: Hvilken litteratur brukes?	2
1.4: Korpuset	3
1.5: Oppgavens struktur	4
2: Hva sier grammatikkene om genitiv 2?	5
2.1: Historisk bakgrunn	5
2.2: Genitiv 2 som partitiv genitiv	6
2.2.1: Masser	6
2.2.2: Animater	7
2.3: Genitiv 2 som objekt	7
2.3.1: Perfektive verb	7
2.3.2: Imperfektive verb	8
2.4: Nektelse	8
2.5: Ord som angir mengder	9
2.6: Genitiv 2 i ikke-partitive konstruksjoner	9
2.6.1: Preposisjon	9
2.6.2: Genitiv 2 med adjektiv	10
2.7: Når er genitiv 2 obligatorisk?	10
2.8: Hvilke substantiv foreslår grammatikkene?	11
2.8.1: Eksemplenes begrensinger	14
2.9: Hvilke substantiv er hyppigst?	14
2.9.1: De hyppigste ordene	15
2.9.2: Hvor gode er eksemplene?	15
2.10: Substantivenes egenskaper	16
2.10.1: Semantikk	16
2.10.2: Substantivenes form	16
2.11: Oppsummering	17
2.11.1: Hvilke substantiv foreslår grammatikkene?	18
2.12: Behovet for en empirisk undersøkelse	18
3: Hvilke ord har genitiv 2 i moderne russisk?	20

3.1:	Substantivene som grammatikkene foreslår.....	20
3.2:	Korpussøkene	23
3.2.1:	Fremgangsmåte og avgrensninger	23
3.2.2:	Resultat	24
3.2.3:	Hvordan forstå resultatene?	27
3.2.4:	Hvor representative er grammatikkens eksempler?	28
3.3:	Substantivenes egenskaper	29
3.3.1:	Semantikk	30
3.3.2:	Substantivenes form	31
3.4:	Frekvens: Sammenligning av genitiv 1 og genitiv 2	32
3.4.1:	Resultat	33
3.4.2:	Hvordan tolke resultatene?	35
3.5:	Substantivenes egenskaper	37
3.5.1:	Semantikk	38
3.5.2:	Substantivenes form	39
3.6:	Oppsummering	41
3.6.1:	Hvilke ord tar genitiv 2?.....	41
3.6.2:	Hva skiller ordene?	42
3.6.3:	Konklusjon.....	42
4:	For hvilke konstruksjoner brukes genitiv 2?.....	43
4.1:	Tre konstruksjoner	43
4.1.1:	Genitiv 2 ved attributt til mengeord	44
4.1.2:	Genitiv 2 som objekt til verb	44
4.1.3:	Genitiv 2 som preposisjonsledd	47
4.1.4:	Genitiv 2 uten kontekst.....	47
4.1.5:	I hvilke konstruksjoner står genitiv 2 sterkest?	48
4.2:	Hvilke konstruksjoner tar substantivene?	48
4.2.1:	Дом.....	54
4.3:	Faste uttrykk?	55
4.4:	Konklusjon	56
5:	Informantundersøkelse	58
5.1:	Spørsmålene	58
5.1.2:	Oppsett.....	58
5.1.3:	Spørreskjemaet.....	59

5.2:	Undersøkelsens begrensninger	61
5.2.1:	De som er med	61
5.3:	Resultat.....	62
5.3.1:	Svarene	62
5.4:	Konstruksjoner.....	64
5.4.1:	Genitiv 2 som attributt til mengdeord	64
5.4.2:	Genitiv 2 som objekt til perfektivt verb	65
5.4.3:	Genitiv 2 i preposisjonsledd	66
5.4.4:	Hvordan står de tre funksjonene i forhold til hverandre?.....	66
5.5:	Hvilke aldersgruppe foretrekker genitiv 2?	67
5.6:	Substantivenes egenskaper	69
5.6.1:	Semantikk	69
5.6.2:	Substantivets form.....	70
5.7:	Oppsummering av informantundersøkelsen.....	70
6:	Avslutning.....	72
6.1:	Hva har grammatikkene sagt?	72
6.2:	Hvilke ord tar genitiv 2 i moderne russisk?	72
6.3:	For hvilke konstruksjoner brukes genitiv 2?	74
6.4:	Hvordan bruker russere genitiv 2?.....	74
6.5:	Konklusjon	75
6.6:	Hva kan undersøkes videre?.....	75
	Appendiks	77
	Litteraturliste.....	80

1: Innledning

Hvordan brukes genitiv 2 i moderne russisk?

Rett som det er kan en møte genitiv med u-endelse. En kan ofte høre fraser som – *давайте чаю понить!* For russiskstudenten kan det i starten virke forvirrende å se genitiv med u-endelse: Noe av det første en lærer, er at u-endelsen for hankjønnsord tilhører dativ, mens en bruker a-endelse i genitiv. Det er dette fenomenet som kalles for genitiv 2, og som Roman Jakobson analyserer som en egen kasus (Jakobson 1984: 91). Genitiv 2 kan kalles et unntak fra den vanlige genitivsregelen om at første deklinasjon maskulin singular skal ha a-endelse, men en treffer allikevel såpass ofte på denne formen at det kan være verdt å undersøke hvordan den brukes i dagens russiske språk.

Målet med denne oppgaven er å finne ut hvilke ord som *kan* ta genitiv 2, hvilke ord som faktisk *tar* genitiv 2, og for hvilke ord genitiv 2 står sterkest. Finnes det ord som *ikke* tar genitiv 2, til tross for at grammatikkene hevder det motsatte? Er det spesielle egenskaper som skiller mye og lite frekventerte ord med genitiv 2? Når det er gjort, skal jeg undersøke *hvordan* ordene tar genitiv 2, det vil si i hvilke konstruksjoner genitiv 2 forekommer. Helt til slutt vil jeg gjennomføre en informantundersøkelse som et supplement til korpusdata som resten av oppgaven bygger på.

1.2: Fremgangsmåte og avgrensinger

Mine undersøkelser skal være empiriske. Jeg tar utgangspunkt i en del grammatiske verk og deres beskrivelser av hvilke ord som tar genitiv 2, og hvordan denne kasusvarianten brukes. For å finne ut om det som står i grammatikkene stemmer med faktisk språkbruk i dag, skal jeg ta i bruk internettkorpuset *Национальный корпус русского языка* – www.ruscorpora.ru. Først vil jeg finne ut hvilke av substantivene fra grammatikkene som faktisk tar genitiv 2 og hvor sterkt genitiv 2 står for disse substantivene. Samtidig vil jeg finne ut hvilke av ordene som *ikke* tar genitiv 2 i moderne russisk. Videre vil jeg se etter likheter i ordene der genitiv 2 står sterkest, for å se om de skiller seg ut fra ordene der genitiv 2 står svakt. Med dagens russisk mener jeg språklig materiale fra tiden etter 1950. Det er først og fremst korpuseksempler fra denne perioden som vil bli omtalt. Eldre eksempler utelates allikevel ikke, men vies langt mindre oppmerksomhet. Med utgangspunkt i substantivene der genitiv 2 brukes mest, vil jeg videre – ved hjelp av korpuset – undersøke hvilke konstruksjoner disse

ordene opptrer i. På den måten kan vi få en bedre forståelse for *hvordan* genitiv 2 brukes. Oppgaven avsluttes som nevnt med en informantundersøkelse, som i all hovedsak vil ta utgangspunkt i funnene fra de foregående kapitlene. På den måten finner jeg mer ut om hvordan genitiv 2 anvendes av morsmålsbrukere.

Gjengivelse av russiske ord og konstruksjoner blir gjort med russiske bokstaver. I de få tilfellene det kreves transkripsjon, hvilket utelukkende gjelder russiske navn, vil jeg holde meg til Språkrådets anbefalinger. Dette er fordi det er denne transkripsjonen som er vanligst i norske tekster, og fordi det ikke har betydning for undersøkelsene i oppgaven.

1.3: Hvilken litteratur brukes?

De viktigste verkene som undersøkes i denne oppgaven er:

Nettversjonen av *Русская грамматика* (www.rusgram.narod.ru)¹.

Barnetová, Běličová-Křížková, Leška, Skoumalová, Straková 1979: *Русская грамматика*.

Isatsjenko 2003²: *Грамматический строй русского языка в сопоставлении с словацким: морфология I-II*.

Isatsjenko 1982³: *Die russische Sprache der Gegenwart: Formenlehre*.

Jakobson 1984: *Russian and Slavic grammar: studies 1931-1981*.

Janda, Clency 2002: *The case book for Russian*.

Mathiassen 2004: *Russisk grammatikk*.

Ryazanova-Clarke, Wade 1999: *The Russian language today*.

Timberlake 2004: *A reference grammar of Russian*.

Grammatikkene beskriver genitiv 2 (og russiske grammatikk) i forskjellige omfang. Nettversjonene av *Русская грамматика* er den russiske akademigrammatikken og er uten tvil det grundigste verket som brukes her. Mathiassens grammatikk er den eneste norskspråklige grammatikken, og er først og fremst skrevet som en bruksgrammatikk for dem med nordisk morsmål, og er spesielt ment å være et verktøy for russiskstudenten (Mathiassen 2004: iii). Den gir en god innføring, men har med langt færre eksempler enn nettversjonen av *Русская грамматика*. Jandas og Clency grammatikk er en lærbok som tar for seg kasuser i russisk med en utypisk kognitiv innføring. Barnetová, Běličová-Křížková, Leška,

¹ Dette tilsvarer Sjvedova 1980: *Русская грамматика*.

² Egentlig opptrykk av 1960-65-utgaven

³ I henhold til verkets forord er manuskriptet er fra 1958.

Skoumalová, Strakovás grammatikk fra 1979 er en tsjekkosllovakisk utgivelse i to bind som gir grundige beskrivelser. Det samme kan sies om Isatsjenkos grammatikker. Utgaven fra 2003 kan på mange måter sammenliknes med den tsjekkosllovakiske grammatikken. 1982-utgaven er på tysk og noe forenklet. Grammatikken til Timberlake og Ryzanova-Clarke og Wades bok er ikke like omfattende, men en kan få et inntrykk av at de på enkelte områder er grundigere enn Isatsjenko og den tsjekkosllovakiske grammatikken. Jakobson (1984) står i særstilling. Dette er verken en grammatikk eller lærebok, men en samling lingvistiske artikler som blant annet diskuterer bruken av genitiv 2.

Problemet er at flere av verkene er gamle, og ikke nødvendigvis gjengir ikke dagens språk. Videre finner en til dels motstridene informasjon i de ulike grammatikkene. Av den grunn er det på sin plass å undersøke faktisk bruk av genitiv 2.

1.4: Korpuset

Internettkorpuset *Национальный корпус русского языка* – www.ruscorpora.ru (heretter omtalt som korpuset) brukes for å undersøke stillingen til genitiv 2 i dagens russisk. I korpuset kan en gjøre avgrensede søk i mer enn 140 millioner russiske ord. Dette gir oss et godt og representativt tekstmateriale for moderne russisk. Jeg er først og fremst interessert i data for tiden etter 1950, men det er dessverre ikke mulig å gjøre tidsavgrensinger i korpuset. Selv om en kan avgrense søkene på bakgrunn av grammatiske inndelinger, deriblant genitiv 2, kommer det allikevel opp ord som tilhører andre grammatiske kategorier. Av den grunn må resultatene kontrolleres manuelt. Dette kan en riktig nok slippe unna, siden vi i korpuset finner et såkalt underkorpus, der egenskapene til samtlige ord er kontrollert. Resultatene blir her mer nøyaktige, men gir samtidig langt færre eksempler siden underkorpuset er mye mindre enn hovedkorpuset. Jeg kommer til å benytte begge korpusene i oppgaven, alt avhengig om det er mest ønskelig med et stort antall eksempler eller mest mulig nøyaktige resultater.

Korpuset forbedres og utvides kontinuerlig, hvilket betyr at dataene vil være forskjellige avhengig av når du søker ble gjort. Søkene i denne oppgaven er gjennomført fra august 2007 til april 2008.

1.5: Oppgavens struktur

Gjennom følgende kapitler skal jeg belyse stillingen til genitiv 2 i dagens russisk:

Kapittel 2: Hva sier grammatikkene om genitiv 2?

Kapittel 3: Hvilke ord tar genitiv 2?

Kapittel 4: For hvilke konstruksjoner brukes genitiv 2?

Kapittel 5: Informantundersøkelse

Kapittel 6: Avslutning

2: Hva sier grammatikkene om genitiv 2?

Dette kapitlet handler om hvordan ulike grammatikker beskriver genitiv 2. Kapitlet vil først og fremst være tolkning og refleksjoner på hva grammatikkene sier, men det gis en liten analyse i slutten av kapitlet.

Har en lest en del russisk, vil en rett som det er møte genitiv 2, men en vil samtidig også forstå at denne genitiven er lite utbredt i russisk, både i eldre tekster, men spesielt i nyere språkkilder. Genitiv er den mest brukte kasusen i russisk (Janda, Clency 2002: 111). Den har svært mange funksjoner, og forekommer svært ofte i russiske tekster, men det er allikevel de færreste genitiver som har u-endelse. La oss se nærmere på begrensningene som i følge de ulike grammatikkene gjelder for genitiv 2. Jeg tar som nevnt i kapittel 1 utgangspunkt i følgende verk: Nettversjonen av *Русская грамматика* – www.rusgram.narod.ru, Barnetová, Běličová-Křížková, Leška, Skoumalová, Straková 1979 (omtales heretter som den tsjekkosllovakiske grammatikken), Isatsjenko 2003, Isatsjenko 1982, Jakobson 1984, Janda, Clency 2002, Mathiassen 2004, Ryzanovanova-Clarke, Wade 1999 og Timberlake 2004.

I vanlig genitiv tar både han- og intetkjønnsord i første deklinasjon a-endelse. Det er vanlig å regne med at en bare kan bruke genitiv 2 for maskuliner. I følge Isatsjenko (1982: 94) kan en høre genitiv 2 for neutrumsord, som *вину*, *яйцу* og *из земству*, men dette er forholdsvis marginalt og gjelder først og fremst det muntlige språket. I denne oppgaven skal jeg bare undersøke genitiv 2 ved maskuliner i første deklinasjon.

2.1: Historisk bakgrunn

Genitiv 2 har sin opprinnelse fra u-deklinasjonen i østslavisk, der substantivene tok u-endelse i genitiv singular. Med tiden forsvant u-deklinasjonen, substantivene gikk over til o-deklinasjonen, og fikk a-endelse i genitiv. Allikevel forsvant ikke u-endelsen helt, men fra å ha vært brukt på samme måte som a-endelsen, fikk den en viss betydingsdifferanse som vi i dag kjenner igjen som genitiv 2 (Neset 2006: 50-51). Genitiv 2 skal stå langt sterkere i attenhundretalls litteratur enn hva en finner i dagens russisk (Mathiassen 2004: 27).

2.2: Genitiv 2 som partitiv genitiv

Blant de undersøkte verkene er det full enighet om at genitiv 2 kan brukes i partitiv betydning (www.rusgram.narod.ru: § 1179, Jakobson 1984: 91, Timberlake 2004: 321, Ryzanova-Clarke, Wade 1999: 261, Janda, Clency 2002: 129, Isatsjenko 1982: 91, Mathiassen 2004: 27). Med partitiv betydning menes mengdebetydning. I russisk brukes genitiv for å uttrykke en viss mengde av noe, eller som Janda og Clency sier: ”en del av et hele” (2002: 129). *Литр водки* vil en på norsk oversette til ’en liter vodka’, men en mer direkte oversettelse blir ’en liter *av* vodka’. Dersom en har med hankjønnsord av første deklinasjon entall å gjøre, *kan* en bruke genitiv 2: *Рюмка коньяку* – ’et drammeglass konjakk/brandy’. En kan i slike tilfeller også bruke vanlig genitiv, men genitiv 2 uttrykker en ekstra nyanse (Timberlake 2004: 329). Følger en dette resonnementet, sees en viss tvetydighet i betydningen: *Рюмка коньяка* kan i prinsippet like gjerne tolkes som om det er snakk om et drammeglass en bruker *for* konjakk, som et drammeglass *med* konjakk.

På grunn av denne betydningsdifferansen hevder blant annet Jakobson at genitiv 2 er å anse som en egen kasus i russisk (1984: 91). Som egen kasus vil genitiv 2 i så fall stå svakt, siden det i alle andre tilfeller enn et fåtall maskuliner av første deklinasjon singular ikke vil være noe som skiller genitiv 2 fra genitiv 1. Videre oppgir grammatikkene at russere i større og større grad foretrekker vanlig genitiv i partitiv betydning (Ryzanova-Clarke, Wade 1999: 262). Selv den forholdsvis konservative russiske akademigrammatikken hevder at vanlig genitiv fortrenger genitiv 2 (www.rusgram.narod.ru: § 1181). Jeg vil ikke ta stilling til eller diskutere hvorvidt genitiv 2 er egen kasus i denne oppgaven.

2.2.1: Masser

I følge de undersøkte verkene er det først og fremst for massesubstantiv at genitiv 2 forekommer. Med massesubstantiv menes substantiv som beskriver en utelkelig masse. Slike masser kan være materialer, stoffer, væsker og så videre (www.rusgram.narod.ru: § 1179). I denne gruppen finner en ord som чай, бархат ’fløyel’ og мармелад (Jakobson 1984: 93). Blant massesubstantivene finner en ikke bare konkreter, men også abstrakter. I følge Jakobson skal en også kunne bruke genitiv 2 for abstrakter av typen шум, треск ’knaking’ og толк (1984: 93).

2.2.2: Animater

For animater – levende vesen er det ifølge den russiske akademigrammatikken ikke mulig å bruke genitiv 2 (www.rusgram.narod.ru § 1179). Dette er logisk når en tar i betraktning det som er sagt om mengdebetydning ovenfor: Det er problematisk å forholde seg til en viss del av for eksempel en hund, hvilket eksempelet *hun gav ham en del av hunden* viser. Å fysisk gi bort en del av hunden, samtidig som hunden forblir levende. Innenfor den medisinske verden er vel dette neppe noe problem, men siden genitiv 2 angiverlig forekommer marginalt, vil antagelig ikke russiske veterinærer eller forskere bruke genitiv 2 når de står ovenfor slike situasjoner. Videre er animater normalt tellelige: En kan telle hunder, men det finnes et fåtall eksempler der animater opptrer som massesubstantiv i setninger av typen: *Det er elg overalt i skogen* og *det var katt over hele veien (etter en overkjørsel)*. Slike eksempler er marginale, og grammatikkene sier ikke noe om dem.

Et ord som angivelig ofte tar genitiv 2 er народ, samt det noe mindre vanlige ordet люд (Bernetová, Běličová-Křížková, Leška, Skoumalová, Straková 1979: 1: 454, www.rusgram.narod.ru § 1180). For begge ordene er det imidlertid snakk om folk som gruppe og ikke enkeltindivider. Gruppebetegnelser oppfører seg ikke som animata på russisk. De har for eksempel ikke genitivlik form i akkusativ. Gruppebetegnelser som народ er massesubstantiv siden de betegner noe som ikke kan telles.

2.3: Genitiv 2 som objekt

Som vanlig genitiv kan også genitiv 2 stå som objekt og da først og fremst dersom betydningen er partitiv. Som oftest ser en akkusativobjekter i russisk, men genitiv med partitiv betydning forekommer også ved verb. Genitiv gir mindre konkret betydning enn akkusativ: *Она купила сахару*, kan bety at 'hun kjøpte litt av sukkeret', mens *она купила сахар* kan bety at 'hun kjøpte alt sukkeret' (Mathiassen 2004: 209). Også her kan det se ut til at genitiv 1 tar over for genitiv 2, samtidig som genitiv er i ferd med å forsvinne som objekt til fordel for akkusativ (Ryazanovna-Clarke, Wade 1999: 262).

2.3.1: Perfektive verb

Det er først og fremst ved transitive perfektive verb som дать, купить, прибавить, принести og liknende, at en kan bruke genitiv 2. I denne gruppen skal de konsumrelaterte verbene выпить og съесть være vanlige, men det er i det hele tatt ingen krav om at objektet skal ta

genitiv 2 (Isatsjenko 2003: 1:116, Timberlake 2004: 328). Dette kan tolkes dithen at genitiv 2 også står svakt for transitive perfektive verb, men at det samtidig er mulig å finne genitiv 2 sammen med de nevnte verbene. Det er også mulig med genitiv 2 som objekt ved perfektive verb med *на*-prefiks (Isatsjenko 1982: 92). Dette er verb med såkalt saturativ aksjonsart, det vil si at verbet uttrykker at mengden eller graden er tilstrekkelig som *нарвать цветов* – 'å plukke en mengde blomster' og *напиться воды* – 'å drikke seg utørst på vann' (Mathiassen 2004: 210). Mathiassen sier videre at *на*- prefikset "er på ingen måte automatisk et signal for saturativ betydning og dermed genitiv". Написать gir kun akkusativ og *на*- er her et tomt prefiks (Mathiassen 2004: 210). Verken Timberlake eller Mathiassen gir her noen eksempler med genitiv 2.

2.3.2: Imperfektive verb

For imperfektive verb kan det se ut til at genitiv 2 er ytterligere marginalisert i forhold til de perfektive. I følge Timberlake brukes det ikke genitiv i forbindelse med imperfektive handlinger (2004: 320). I følge ham må en bruke akkusativ i setninger som *она наливала мне чай*. Heller ikke for imperfektive handlinger som beskriver generelle aktiviteter kan en bruke genitiv: *Музей стал создаваться лет тринадцать назад, когда туризм начал давать деньги*. Det er imidlertid mulig å bruke partitiv genitiv for imperfektiver som beskriver gjentatte serier av enkeltstående avsluttede handlinger: *Поездки эти я очень любил, в гостях меня угощали, а кроме того, бабушка давала мне денег, чтобы я купил у трамвайной кондукторши билеты* (Timberlake 2004: 321). Avsluttet handling uttrykkes som oftest gjennom perfektivt verb, men når det er snakk om serier av avsluttede handlinger som gjentar seg, brukes imperfektiv aspekt.

2.4: Nektelse

Det er her grammatikkene plasserer den upersonlige konstruksjonen *не хватает*. Mer vanlig er det imidlertid å se genitiv 2 etter *нет*; for fortid og fremtid brukes henholdsvis *не было* og *не будет*¹. *Нет* uttrykker også mengde, men når en bruker *нет*, er den aktuelle mengden null. I følge Timberlake brukes helst genitiv 2 etter *нет*, dersom en ville valgt genitiv 2 i samme konstruksjon uten nektelse for transitive verb (Timberlake 2004: 328). En kan ellers ikke

¹ Нет er å regne som en forkortelse for *не есть*.

bruke partitiv genitiv i eksistenssetninger uten nektelse: Det skal følgelig være *квасу нет* og *квас есть* (Mathiassen 2004: 217).

2.5: Ord som angir mengder

Naturlig nok er ord som angir mengder viktige i partitive konstruksjoner, og disse ordene kan følgelig gi genitiv 2 når de grunnleggende betingelsene er til stede. En kan dele disse ordene inn i to grupper: Ord som definerer størrelser (1) og mengdeord (2) (Isatsjenko 2003: 1: 116). Den første gruppen er omfattende, her inngår ord som *килограмм, фунт, стакан, бутылка, тарелка*, et cetera. Mengdeordene er muligens den tydeligste indikatoren for partitivitet. Blant de vanligste mengdeordene finner vi: *много, сколько, достаточно, довольно, побольше, мало, немного, немножко, поменьше, масса* og liknende. *Много народу* skal være mer vanlig enn med genitiv 1 (Mathiassen 2004: 28). Jeg forventer å finne mange eksempler på genitiv 2 med mengdeord, og mengdeordene gjør det mulig å foreta avgrensninger ved søk i korpus. Vi skal komme tilbake til dette i kapittel 3.

Til denne gruppen kunne en også lagt enkelte preposisjoner, som for eksempel *без*. Siden de fleste preposisjonsleddene ikke er partitive, blir det mer naturlig at sette preposisjonsledd som en egen kategori.

2.6: Genitiv 2 i ikke-partitive konstruksjoner

Når en leser i grammatikkene, kan en få inntrykk av at genitiv 2 er synonymt med partitiv genitiv. Dette er ikke helt korrekt, siden det skal finnes flere mer eller mindre faste uttrykk som også har u-endelse i genitiv, og som dermed må regnes for å være genitiv 2, selv om betydningen ikke er partitiv.

2.6.1: Preposisjon

De ikke-partitive konstruksjonen med genitiv 2 er preposisjonsledd. Akademigrammatikken never blant annet: *до зарезу, с маху, с одного маху, со всего маху, с наскоку, сбить(ся) с панталыку, без призору*, samt *без удержу*. Disse uttrykkene skal stå spesielt sterkt i talespråket. Genitiv 2 opptrer også i uttrykk som *с году на год, год от году, с голоса спасть, из дому, до дому, с краю, из лесу, с миру по нитке*, samt en hel rekke andre

uttrykk (www.rusgram.narod.ru: § 1181). Enkelte preposisjonsledd har blitt helt adverbialiserte, som *спазу, сверху* og *отроду* (Mathiassen 2004: 28).

Det kan se ut til at det ikke er spesielle preposisjoner som gir genitiv 2, men en har selvsagt ikke med andre preposisjoner å gjøre enn de som styrer genitiv. I verkene til Timberlake, Jakobson, Isatsjenko og Mathiassen nevner alle preposisjonene *из* mest, tett fulgt av *до* og *с*. Preposisjonsuttrykkene som går igjen hos dem alle er *из лесу* og *из дому* (Timberlake 2004: 328, Jakobson 1984: 93, Isatsjenko 1982: 93, Mathiassen 2004: 28). Det nevnes forøvrig et større antall preposisjonsuttrykk, men det er vanskelig å forstå hvor ofte de egentlig forekommer i språket. I de aller fleste av preposisjonsuttrykkene med genitiv 2 kan en også finne med vanlig genitiv. Det er ikke nevnt om disse uttrykkene har styrket eller svekket sin stilling, men siden trenden i følge grammatikkene er at genitiv 2 går ut av språket, samtidig som en i de fleste tilfeller skal kunne bruke genitiv 1, er det sannsynlig at genitiv 2 blir mindre vanlig sammen med preposisjon også.

2.6.2: Genitiv 2 med adjektiv

Genitiv 2 kan kombineres med adjektiv, både i partitiv betydning og i preposisjonsledd, men i følge Isatsjenko er det vanligere med genitiv 1, selv om genitiv 2 blir brukt for liknende konstruksjoner uten adjektiv: *из дому* og *до дому*, men *из своего дома* og *до нашего дома* (Isatsjenko 1982: 93). Mathiassen er kategorisk og sier at muligheten for å bruke genitiv 2 ikke er til stede: *стакан чаю*, men *стакан горячего чая* (Mathiassen 2004: 28). Med denne bakgrunnen kan en forvente å finne få eller ingen eksempler der genitiv 2 opptrer sammen med adjektiv.

2.7: Når er genitiv 2 obligatorisk?

I følge akademigrammatikken er det to tilfeller der genitiv 2 er obligatorisk: Det første tilfellet er i preposisjonsledd, og det andre gjelder for diminutiver. For diminutivene er det en forutsetning at de ender på *-ок*, *-ёк* eller *-ец*. Slike diminutiver kan ta genitiv 2, selv om substantivet de er avledet fra, ikke gjør det. Et bra eksempel er *хлеб* som angivelig ikke kan ta genitiv 2: *дай мне хлебу*, men *дай мне хлеба* (Isatsjenko 1982: 92). Utover suffiksene gir ingen grammatikk noen videre kriterier, men det er mest naturlig å anta at diminutivene må ha de samme betingelsene som andre substantiv: Maskuliner av første deklinasjon singular som angir masse.

Lite oppmerksomhet vies til diminutiver som tar genitiv 2, hvilket kan tyde på at de er lite anvendt. Mathiassen påpeker at disse diminutivene først og fremst er å finne i det muntlige språket (Mathiassen 2004: 27). En kan samtidig spørre seg hvor obligatorisk bruk av genitiv 2 er, men siden diminutivene er lite omtalt, kommer jeg ikke til å gjøre større undersøkelser omkring dem.

2.8: Hvilke substantiv foreslår grammatikkene?

Det ser ut til å være enighet blant grammatikkforfatterne om at det vanskelig lar seg gjøre å sette opp en fullstendig liste over ord som tar genitiv 2. En kan forstå det slik at bruken i stor grad avhenger av en skjønnsmessig vurdering hos hver enkelt språkbruker. Enhver språkbruker har, både bevisst og ubevisst, en generell grammatikk i hodet, og de fleste ordene vil som regel følge denne grammatikken, selv i de tilfeller ordet høres for første gang. For de fleste med norsk morsmål føles det naturlig å legge trykket på første stavelse i Moskva, mens russerne legger trykket på den siste stavelsen. Et annet eksempel – som jeg ofte hører – er Kirkenes. Her legger de fleste russere trykket på den siste stavelsen, noe som vil låte merkelig på norsk. I begge tilfeller følger talerne ”reglene” i sin mentale grammatikk. Reglene er forskjellige for talere av norsk og russisk.

Innenfor grammatikken snakker en om produktive grupper. En kan dele inn substantivene i grupper på bakgrunn av deres betydning, endelser, bøyningsmønster, trykkplassering, antall stavelser og så videre. Når språket får nye ord, som for eksempel lånord, oppfører disse ordene seg grammatisk på samme måte som ord i allerede eksisterende grupper. Når for eksempel ord som *кокаин* og *героин* kommer inn i språket, vil de bli bøyd på samme måte som liknende ord som allerede eksisterer. Når en gruppe stadig tiltrekker seg nye ord, sier vi at gruppen er produktiv. Dersom ordene som tar genitiv 2 tilhører en produktiv gruppe, blir det vanskelig å lage en komplett liste over de aktuelle ordene dersom det hele tiden kommer nye substantiv. Ser en på de ordene som i følge de ulike grammatikkene skal ha genitiv 2, finner en mange nyere innlån, for eksempel *кокаин* og *керосин*. Dette skulle tyde på at genitiv 2 er produktivt i russisk. På den andre siden hevder grammatikkene at genitiv 2 er på vikende front (Mathiassen 2004: 205, Ryzanova-Clarke, Wade 1999: 262). Situasjonen er derfor uklar, og en empirisk undersøkelse av faktisk språkbruk er nødvendig.

På de neste sidene nevner jeg alle ordene som grammatikkene hevder kan ta genitiv 2.

Nettversjonen av *Русская грамматика*:

абрикотин	газолин	капрон	мадаполам	пепел	сельдерей	урюк
абсент	гвалт	картофель	мазут	перегар	сидр	фарш
азарт	гипс	кафель	мак	перегной	силос	формалин
алебастр	газет	кашемир	марганец	перец	сироп	форс
анальгин	глинтвейн	квас	маргарин	песок	ситец	фуксин
анилин	глицерин	керосин	маринад	пирамидон	ситник	хворост
анис	гной	кефир	маркизет	писк	скандал	херес
аппетит	гомон	кизил	мармелад	пластилин	кипидар	хинин
асбест	гонор	кипяток	материал	плов	скрежет	хлам
аспирин	горох	кисель	мёд	покой	скрип	хлороформ
атлас	гравий	кислород	мел	помет	смак	хмель
ацетон	град	клевер	мех	поплин	смалец	ход
балык	грим	клей	миндаль	порошок	смех	холод
бальзам	гrog	клейстер	миткаль	портвейн	снег	хохот
бархат	гром	ковертот	мозг	портер	сок	хрен
бенедиктин	грохот	кодеин	мороз	порядок	солод	цвет
бензин	грунт	кокаин	морозец	пот	сор	целлофан
бетон	гудрон	коленкор	морфий	припек	соус	цемент
бисер	гуталин	компот	мох	прок	спирт	цикорий
блеск	дѐготь	коньяк	мрамор	простор	срам	цинк
боржом	дерматин	корм	мускат	пунш	срок	чад
брак	дерн	кофей	муслин	пух	стеарин	чай
бред	джем	крахмал	мусор	пыл	стрихнин	чернозем
брезент	динамит	крем	мышьяк	рассол	суп	чеснок
брѣх	долг	креозот	навар	раствор	сурик	шалфей
бульон	доход	крепдешин	навоз	расход	сыр	шевиот
вазелин	драп	крик	наждак	рафинад	табак	шелк
валежник	дым	крыжовник	налет	ревень	талант	шик
ванилин	елей	крюшон	нарзан	рейнвейн	тальк	шиповник
вар	жар	кумыс	народ	репс	творог	шифер
ватин	жасмин	купорос	настой	рис	тес	шлак
вельвет	желатин	ладан	нафталин	риск	тик	шоколад
вес	жемчуг	лак	нашатырь	рислинг	тмин	шпагат
ветер	жир	ландрин	нейлон	рокфор	товар	шпик
вздor	запах	ланолин	новокаин	ром	ток	шпинат
визг	звон	лафит	одеколон	рост	толк	штапель
винегрет	зефир	лѐд	омлет	салат	торф	штраф
виноград	зной	лѐн	опий	самогон	трзвон	шум
вкус	известняк	лес	опыт	сатин	трѣп	щебень
воздух	изюм	ливер	отвар	сафьян	треск	щелок
войлок	имбирь	ликер	пар	сахар	туман	эфир
ворс	инжир	лимонад	парафин	сахарин	убыток	юмор
воск	йод	лук	пафос	сброд	угар	яд
габардин	кагор	люд	паштет	свет	укроп	янтарь
газ	капитал	ляпис	пенициллин	свист	уксус	ячмень

(www.rusgram.narod.ru: § 1180).

Første bind Isatsjenkos russiske utgave fra 2003:

атлас	дѣготь	керосин	лимонад	одеколон	сок	чернозѣм
бархат	дурман	кисель	лук	перец	сор	чернослив
бензин	дым	клей	люд	песок	спирт	шѣлк
бульон	жасмин	коньяк	мак	порох	суп	шоколад
вазелин	жемчуг	корм	мѣд	пух	сыр	щебень
виноград	жир	ладан	мел	ром	табак	яд
воск	изюм	лѣд	миндаль	сахар	творог	
гной	иней	лѣн	народ	ситец	хворост	
горох	квас	лес	огонь	снег	чай	

(Isatsjenko 2003: 1: 117).

Første bind av den tsjekkosllovakiske grammatikken:

бархат	дым	лѣд	мороз	рис	солод	торф
бензин	жир	ливер	мышьяк	ряд	сор	уксус
блеск	изюм	лоск	навоз	салат	спирт	ход
визг	квас	лук	народ	свет	спор	холод
воск	керосин	мак	перец	сироп	страх	хрен
газ	кипяток	мак	песок	ситец	суп	чай
гной	клей	маргарин	порох	скипидар	сыр	чеснок
голод	коньяк	мѣд	портвейн	след	табак	шѣлк
голос	корм	мел	пух	смех	творог	шоколад
горох	крик	мех	разговор	снег	тѣс	шум
дѣготь	лак	миндаль	рассол	сок	толк	яд

(Bernetová, Běličová-Křížková, Leška, Skoumalová, Straková 1979: 1: 454).

Isatsjenkos tyske utgave fra 1982:

атлас	дым	клей	мармелад	пух	спирт	цинк
бархат	жасми	коньяк	материал	рис	суп	чай
бензин	жемчуг	корм	мѣд	ром	сыр	чернозѣм
бульон	жир	лак	мел	салат	табак	чернослив
вазелин	изюм	лес	миндаль	сахар	творог	шѣлк
виноград	иней	лимонад	мрамор	ситец	торф	шоколад
воск	картофель	лук	народ	скипидар	уксус	щебень
гной	квас	люд	одеколон	снег	хворост	яд
горох	керосин	мак	перец	сок	хрен	
дѣготь	кисель	маргарин	порох	сор	цемент	

(Isatsjenko 1982: 92).

Mathiassens grammatikk fra 2004:

бархат	жир	лак	перец	скипидар	табак	яд
бензин	изюм	лес	порох	снег	творог	
воск	квас	лук	пух	сок	торф	
гной	кефир	мак	рис	сор	уксус	
горох	клей	мѣд	салат	спирт	хрен	
дѣготь	коньяк	мел	сахар	суп	чай	
дым	корм	народ	ситец	сыр	шѣлк	

(Mathiassen 2004: 27).

2.8.1: Eksemplenes begrensinger

En kunne naturligvis tatt med flere ord enn det grammatikken lister opp. Når nettversjonene av *Русская грамматика* hevder at кокаин kan ta genitiv 2, skulle en forvente at også героин gjør det samme. En vil med stor sannsynlighet kunne finne flere ord med lik betydning og lik fontetikk. Skulle en ta med alle liknende ord, ville arbeidsmengden økt betraktelig, samtidig som forslagene kan bli mer unøyaktige: Det er lite sikkert at en ville finne de fleste relevante ord, spesielt når arbeidet utføres av en som ikke har russisk som morsmål. Av den grunn finner jeg det sikrest å holde meg til de substantivene grammatikkene foreslår, og gjøre empiriske undersøkelser med utgangspunkt i de ordene. Av samme grunn blir ord som дом, час, раз og шаг ikke tatt med, selv om en kan finne dem med genitiv 2 i uttrykk som из дому, с часу на час, ни разу og ни шагу (Mathiassen 2004: 28).

2.9: Hvilke substantiv er hyppigst?

Til sammen er 331 ord nevnt, der nettversjonen av *Русская грамматика* uten tvil nevner flest – 315 ord. Mathiassen på sin side har bare 43 substantiv. Han sier riktignok at dette bare er de viktigste substantivene (2004: 27), men at genitiv 2 samtidig er mulig for om lag 80 substantiv (2004: 205). At Mathiassen har med så få, og nettversjonen av *Русская грамматика* har med så mange substantiv, kan forklares på bakgrunn av grammatikkens målgrupper: Mathiassens grammatikk er – som tidligere nevnt – først og fremst skrevet som en bruksgrammatikk for dem med nordisk språk som morsmål, og er spesielt ment å være et verktøy for russiskstudenten (Mathiassen 2004: iii). *Русская грамматика* er den russiske akademigrammatikken, og forsøker å være mest mulig komplett i sin fremstilling av russisk grammatikk. De andre verkene forsøker å gi en grundig, men samtidig noe avgrenset innføring i russisk grammatikk. Jakobson, Ryzanova-Clarke, Wade og Timerberlake lister ikke opp substantiv som kan ta genitiv 2, men nøyer seg med å beskrive når og hvordan en kan møte genitiv 2 i det russiske språket. Vi ser altså at det er store sprik i den informasjonen man finner i grammatikkene, og derfor er det på sin plass å undersøke hvordan russere faktisk bruker genitiv 2.

2.9.1: De hyppigste ordene

Selv om det totalt sett blir foreslått mange substantiv, er det bare 33 av dem som foreslås i alle de fem grammatikkene som lister opp ord. Dersom vi tar med de som er nevnt i minst fire grammatikker, har vi totalt 45 substantiv. I den første listen ser vi substantivene som alle grammatikkene har nevnt. For enkelthets skyld er ordene oversatt til norsk.

бархат	fløyel	коньяк	konjakk	снег	snø
бензин	bensin	корм	for	сок	jus
воск	voks	лес	trevare, skog	сор	rusk, avfall
гной	materie	лук	løk	спирт	sprit
горох	ert	мак	valmue, -frø	суп	suppe
дёготь	tjære	мёд	honning	сыр	ost
дым	røyk	мел	kritt	табак	tobakk
жир	fett	народ	folk	творог	cottage cheese
изюм	rosiner	перец	pepper	чай	te
квас	kvass	пух	dun	шёлк	silke
клей	lim	ситец	sirs, kattun	яд	gift

Neste tabell viser substantivene som er nevnt i fire grammatikker.

керосин	parafin	ром	rom	торф	torv
лак	lakk	салат	salat	уксус	eddik
миндаль	mandel	сахар	sukker	хрен	pepperrot
рис	ris	скипидар	terpentin	шоколад	sjokolade

2.9.2: Hvor gode er eksemplene?

Selv om substantivene i tabellene er de som oftest nevnes i de undersøkte grammatikkene, må en allikevel forvente at ordene har forskjellig hyppighet i språket: Чай forekommer sannsynligvis oftere enn яд, mens скипидар og ситец nok ikke er ord som russere flest bruker til daglig. I den store sammenheng vil nok alle substantivene være alminnelige i russisk, iallfall hvis en sammenlikner med andre ord som grammatikken forslår, som хинин 'kinin', чернозём 'svartjord' og штапель 'vistra' (www.rusgram.narod.ru: § 1180). Enkelte av ordene er for øvrig så spesielle at de ikke lar seg oversette ved hjelp av Berkovs russisk-norsk ordbok, for eksempel: лафит, ландрин og мадаполам. Blant substantivene ser en flere lånnord: бензин, коньяк, спирт, табак, керосин, лак, миндаль, ром, салат og шоколад, hvilket utgjør 22 prosent. Dette tyder på at lånnord også kan ta genitiv 2, og på bakgrunn av eksemplene over kan en forvente at lånnordene kommer til å utgjøre en betydelig gruppe.

2.10: Substantivenes egenskaper

2.10.1: Semantikk

Alle substantivene som er nevnt i minst fire av de fem grammatikkene er konkrete massesubstantiv. I henhold til det grammatikken har sagt (se 2.2.2), ville det være lite sannsynlig å finne noen tellelige substantiv, men en kunne ha forventet å finne abstrakter blant de substantivene som nevnes i flest verk. Ut i fra dette, kan vi forvente at de aller fleste substantivene som tar genitiv 2 er konkrete massesubstantiv.

2.10.2: Substantivenes form

I tabellen under er de fonetiske egenskapene for alle ordene samlet.

	Stavelser	Trykkvokal			sluttkons.			hard/myk
бархат	2	a	sentral	åpen	dental	plosiv	ustemt	hard
бензин	2	i	fremre	lukket	alveolar	nasal		hard
воск	1	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
гной	1	o	bakre	midtre	palatal	approksimant		myk
дѣготь	2	o	bakre	midtre	dental	plosiv	ustemt	myk
дым	1	i	fremre	lukket	bilabial	nasal		hard
жир	1	i	fremre	lukket	dental	vibrant		hard
изюм	2	u	bakre	lukket	bilabial	nasal		hard
квас	1	a	sentral	åpen	dental	frikativ	ustemt	hard
клей	1	e	fremre	midtre	palatal	approksimant		myk
коньяк	2	a	sentral	åpen	velar	plosiv	ustemt	hard
корм	1	o	bakre	midtre	bilabial	nasal		hard
лес	1	e	fremre	midtre	dental	frikativ	ustemt	hard
лук	1	u	bakre	lukket	velar	plosiv	ustemt	hard
мак	1	a	sentral	åpen	velar	plosiv	ustemt	hard
мѣд	1	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
мел	1	e	fremre	midtre	dental	approksimant		hard
народ	2	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
перец	2	e	fremre	midtre	dental	afrikat	ustemt	hard
пух	1	u	bakre	lukket	velar	frikativ	ustemt	hard
ситец	2	e	fremre	midtre	dental	afrikat	ustemt	hard
снег	1	e	fremre	midtre	velar	plosiv	stemt	hard
сок	1	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
сор	1	o	bakre	midtre	dental	vibrant		hard
спирт	1	i	fremre	lukket	dental	plosiv	ustemt	hard
суп	1	u	bakre	lukket	bilabial	plosiv	ustemt	hard
сыр	1	i	fremre	lukket	dental	vibrant		hard
табак	2	a	sentral	åpen	velar	plosiv	ustemt	hard
творог	2	o	bakre	midtre	velar	plosiv	stemt	hard
чай	1	a	sentral	åpen	palatal	approksimant		hard
шѣлк	1	o	bakre	åpen	velar	plosiv	ustemt	hard
яд	1	a	sentral	åpen	dental	plosiv	stemt	hard

керосин	3	i	fremre	lukket	alveolar	nasal		hard
лак	1	a	sentral	åpen	velar	plosiv	ustemt	hard
миндаль	2	a	sentral	åpen	dental	approksimant		myk
рис	1	i	sentral	lukket	dental	frikativ	ustemt	hard
ром	1	o	bakre	midtre	bilabial	nasal		hard
салат	2	a	sentral	åpen	dental	plosiv	ustemt	hard
сахар	2	a	sentral	åpen	dental	vibrant		hard
скипидар	3	a	sentral	åpen	dental	vibrant		hard
торф	1	o	bakre	midtre	dental	frikativ	ustemt	hard
уксус	2	u	bakre	lukket	dental	frikativ	ustemt	hard
хрен	1	e	fremre	midtre	alveolar	nasal		hard
шоколад	3	a	sentral	åpen	dental	plosiv	stemt	hard

Det er her vanskeligere å se klare tendenser, men det ser ut til at det først og fremst er en- og tostavellesord som tar genitiv 2, men tre av substantivene har tre stavelser: керосин, скипидар og шоколад. Videre er det ingen substantiv som har labiodental i utlyd, og de aller færreste ordene har myk sluttkonsonant – fem av totalt 45 substantiv: гной, дёготь, клей, миндаль og чай. Det er dermed sannsynlig at en vil finne svært få substantiv med genitiv 2 som har labiodentaler i utlyd, mens en kan forvente å finne enkelte ord med myk sluttkonsonant. De fleste av disse ordene vil være en- og tostavellesord.

2.11: Oppsummering

I kapittelet har vi sett at grammatikkene hevder at det er et begrenset antall maskuliner av første deklinasjon singular som kan ta genitiv 2, og at en ikke kan bruke genitiv 2 for animater. Det er enighet blant grammatikkene at en kan bruke genitiv 2 i partitiv betydning – mengdebetydning. En kan her i stedet bruke vanlig genitiv, men genitiv 2 uttrykker en ekstra nyanse. I tråd med dette brukes genitiv 2 for substantiv som beskriver masser, det vil si ikke-tellelige størrelser. Det skal være mulig å bruke genitiv 2 både for konkrete og abstrakte massesubstantiv. Чай og сахар skal være typiske eksempler på konkrete, mens ход og шум er eksempler på abstrakter. Alle fire eksemplene er massesubstantiv som angivelig kan ta genitiv 2.

Genitiv 2 kan også stå som objekt i setningen etter transitivt perfektivt verb, dersom betydningen er partitiv. Genitiv 2 skal sjelden forekomme etter imperfektive verb. Ved de nektende uttrykkene *нет* og *не хватает* kan en også bruke genitiv 2. Nektelse er også partitiv ved at den uttrykker en mengde som er lik null. I tillegg til at de nektende uttrykkene, kan genitiv 2 bli styrt av mengdeord. Disse ordene er muligens den viktigste indikatoren for partitivitet. Her finner en ord som blant annet много, мало og сколько. Substantiv som angir

mengde kan også gi partitiv genitiv, dersom de definerer størrelser: Blant disse ordene kan blant annet nevnes килограмма, фунт 'pund' og стакан.

Genitiv 2 skal kunne brukes i ikke-partitive konstruksjoner og da som oftest i preposisjonsuttrykk av type *до заезу, с маху, с одного маху* og *со всего маху*. Genitiv 2 i preposisjonsuttrykk står angivelig strekt i talespråket. En skal kunne bruke genitiv 2 sammen med adjektiv, det ser dog ut til at vanlig genitiv blir foretrukket. I konstruksjoner uten adjektiv med genitiv 2 kan vanlig genitiv ta over ved bruk av adjektiv: *из дому* og *до дому*, men *из своего дома* og *до нашего дома*.

I to tilfeller skal genitiv 2 være obligatoriske: Ved preposisjonsledd og ved diminutiver som ender på –ок, –ёк eller –ец. Slike diminutiver kan ta genitiv 2, selv om substantivet de er avledet fra, ikke gjør det. Хлеб tar angivelig ikke genitiv 2, men en finner genitiv 2 ved dets diminutivsversjon – хлебец: *Дай мне хлебу*. Det blir i grammatikkene viet lite oppmerksomhet til diminutivene, hvilket gjør dem vanskelige å undersøke empirisk.

2.11.1: Hvilke substantiv foreslår grammatikkene?

Det ser ut til å være full enighet blant forfatterne om at det er vanskelig å sette opp en fullstendig liste over ord som tar genitiv 2. Dette fordi språket hele tiden er i utvikling og kan ta til seg nye ord. Grammatikkene er skrevet for forskjellige brukergrupper og av den grunn neves forskjellig antall substantiv i de ulike verkene. Det blir til sammen nevnt 331 substantiv, av disse finner en bare 33 av dem i alle verkene og 45 om en tar med ordene som nevnes i fire av de totalt fem grammatikkene som kommer med eksempler. Disse substantivene er ord som stort sett er alminnelige i russisk, og det ser ikke ut til at lånordene skiller seg ut fra ord som er russiske. Når det gjelder deres fonetikk, er det vanskelig å se klare tendenser, men de aller fleste ordene er en- og tostavellesord, og ingen av dem har labiodental utlyd.

2.12: Behovet for en empirisk undersøkelse

Grammatikkene gir til dels motsigende informasjon om genitiv 2. Siden mange av grammatikkene er mer enn tjue år gammel, spesielt de som gir de grundigste beskrivelsene – Nettversjonen av *Русская грамматика*, Isatsjenkos grammatikker, samt i den tsjekkosllovakiske, er det langt ifra sikkert at de gjenspeiler dagens russiske språk. For å få en klarere oversikt over dagens situasjon til genitiv 2 er det derfor nødvendig å gjøre en empirisk

undersøkelse. Undersøkelsene vil ta utgangspunkt i substantivene som foreslåes i grammatikkene, der jeg først ved hjelp av korpuset vil finne substantivene der genitiv 2 står sterkest i moderne russisk, for å videre analysere dem og sammenlikne med grammatikkene. Deretter vil jeg undersøke hvilke konstruksjoner disse ordene opptrer i, og finne ut hvor sterkt de ulike konstruksjonene står. Jeg vil bare forholde meg til det mest generelle, hvilket innebærer at jeg ikke undersøker diminutiver eller preposisjonsledd der ord som ikke spesifikt nevnes av i grammatikkene inngår. Sammenlikning med genitiv 1 gjøres unntaksvis. Disse undersøkelsene er emnet for resten av oppgaven.

3: Hvilke ord har genitiv 2 i moderne russisk?

I forrige kapittel så vi hvordan grammatikkene beskriver genitiv 2. Problemet er, som nevnt i forrige kapittel, at informasjonen grammatikkene gir, er ufullstendig, delvis motstridene, og til en viss grad foreldet. I dette kapittelet skal jeg på bakgrunn av grammatikkenes forslag i korpuset undersøke alle substantivene som angivelig tar genitiv 2 for å finne ut hvilke ord genitiv 2 står sterkest, samt hvilke av dem som sjelden eller aldri tar genitiv 2. Videre vil substantivenes form og semantiske egenskaper bli undersøkt. Dette er for å se om substantivenes form eller betydning kan være avgjørende for hvor ofte de opptrer i genitiv 2.

3.1: Substantivene som grammatikkene foreslår

I forrige kapittel ble det vist hvilke substantiv som grammatikkene hevder kan ta genitiv 2. Uavhengig av om disse ordene nevnes i få eller mange grammatikker, er alle de 331 ordene satt sammen i en felles liste. De aller fleste ordene er oversatt til norsk ved hjelp av Berkovs ordbok (1994) eller andre oppslagverk jeg har hatt tilgang til. Et fåtall av substantivene har ikke latt seg oversette ved hjelp av oppslagsverk, men ved god hjelp fra russere og generelle søk på internett har også disse ordene latt seg forklare på norsk.

абрико́тин	aprikos (-type)	кодеин	kodein	риск	risiko
а́бсент	absint	кокаин	kokain	рислинг	riesling
аза́рт	opphisselse, iver	коленко́р	bokbinderlerret	рокфо́р	roquefort
алеба́стр	alabast	ко́мпот	kompott	ро́м	rom
ана́льгин	et smertestillende	ко́ньяк	konjakk	ро́ст	vekst, høyde
ани́лин	anilin	ко́рм	for	ря́д	rad, rekke
а́нис	anis	кофе́й	kaffe	са́лат	salat
а́ппетит	appetitt	кра́хмал	stivelse	са́мого́н	hjemmebrent
а́сбест	asbest	кре́м	krem	са́тин	sateng
а́спирин	aspirin	креозо́т	kreosot	са́фья́н	saffian
а́тлас	atlas	кре́пдешин	crêpe de chine	са́хар	sukker
а́цетон	aceton	кри́к	skrik	са́харин	sakkarin
ба́лык	balyk (tørka stør)	кры́жовник	stikkelsbær	сбро́д	herf
ба́льзам	balsam	кря́шон	"kald punsj"	све́т	lys
ба́рхат	fløyel	кумы́с	kumys	сви́ст	fløyting, piping
бе́недиктин	benediktiner	купо́рос	vitriol	се́льдере́й	selleri
бе́нзин	bensin	ла́дан	røkelse	си́др	sider
бе́тон	betong	ла́к	lakk	си́лос	silofor
би́сер	glassperle	ла́ндрин	et godteri	си́роп	sirup
бе́лск	glans, skinn	ла́нолин	lanolin	си́тец	sirs, kattun
бо́ржом	et mineralvann	ла́фит	en fransk rødvin	си́тник	siv
бра́к	ekteskap	ле́д	is	ска́ндал	skandale

бред	ørske, vanvidd	лён	lin	скипидар	terpentin
брезент	presenning	лес	trevare, skog	скрежет	skurrelyd
брѣх	løgn	ливер	innmat	скрип	knirking
бульон	buljong	ликёр	likør	след	spor
вазелин	vaselin	лимонад	brus	смак	velbehag
валежник	vindall	лоск	glans, skinn	смалец	smult
ванилин	vanillin	лук	løk	смех	latter
вар	bak	люд	folk	снег	snø
ватин	vatt	ляпис	helvetesstein, lapis	сок	fruktsaft
вельвет	kordfløyel	мадаполам	et tekstil	солод	malt
вес	vekt	мазут	masut	соп	rusk, avfall
ветер	vind	мак	valmuefrø	соус	saus
вздор	tøys	марганец	mangan	спирт	sprit
визг	hvin	маргарин	margarin	спор	strid
винегрет	vinegret	маринад	marinade	срам	skam
виноград	drue	маркизет	markisett	срок	periode
вкус	smak	мармелад	geléfrukt	стеарин	stearin
воздух	luft	материал	materiale	страх	frykt
войлок	filt	мёд	honning	стрихнин	styrking
ворс	lo	мел	kritt	суп	suppe
воск	voks	мех	lær, skinn	сурик	mønje
габардин	gabardin	миндаль	mandel	сыр	ost
газ	gass	миткаль	et tekstil	табак	tobakk
газолин	gasolin	мозг	hjerne	талант	talent
гвалт	lurveleven	мороз	kulde	талык	talk
гипс	gips	морозец	"småkulde"	творог	ostemasse
глазет		морс	bærsaft	тёс	planke
глинтвейн	toddi	морфий	morfin	тик	et stoff
глицерин	glyserin	мох	mose	тмин	karve
гной	materie	мрамор	marmor	товар	vare
голод	sult	мускат	muskat	ток	strøm
голос	stemme	муслин	musselin	толк	nytte
гомон	surr	мусор	søppel	торф	torv
гонор	arroganse	мышьяк	arsenikk	трёзвон	kiming, rykte
горох	ert	навар	brygg	трѣп	løst snakk
гравий	grus	навоз	gjødsel	треск	knaking
град	hagl	наждак	smergel	туман	tåke
грим	sminke, maske	налёт	belegg	убыток	(penge)tap
гrog	grogg	нарзан	et mineralvann	угар	kullos
гром	drønn	народ	folk	укроп	dill
грохот	bulder	настой	uttrekk	уксус	eddik
грунт	grunnmaling	нафталин	naftalin	урюк	småaprikos
гудрон	asfalttjære	нашатырь	salmiak	фарш	kjøttdeig
гуталин	skokrem	нейлон	nylon	формалин	formalin
дѣготь	tjære	новокаин	novokain	форс	det å imponere
омлет	omelett	огонь	ild	фуксин	fuksin
дерматин	lærimitasjon	одеколон	eau de cologne	хворост	syke
дѣрн	gresstorv	опий	opium	херес	sherry
джем	syltetøy	опыт	erfaring	хинин	kinin
динамит	dynamitt	отвар	avkok	хлам	skrot
долг	plikt, gjeld	пар	damp	хлороформ	kloroform
доход	inntekt	парафин	parafin	хмель	humle

драп	et frakkestoff	пафос	patos	ход	gang, fart
дурман	piggeple, opium	паштет	postei	холод	kulde
дым	røyk	пенициллин	penicillin	хохот	høy latter
елей	olje, balsam	пепел	aske	хрен	pepperrot
жар	hete, feber	перегар	en slags os	цвет	farge
жасмин	sjasmin	перегной	humus	целлофан	cellofan
желатин	gelatin	перец	pepper	цемент	sement
жемчуг	perle	песок	sand	цикорий	sikori
жир	fett	пирамидон	et smertestillende	цинк	sink
запах	lukt	писк	pip	чад	dunst
звон	rasling, tøys	пластилин	plastelina	чай	te
зефир	sefyr	плов	pilaff	чернозём	svartjord
зной	hete	покой	ro, hvile	чернослив	sviske
известняк	kalkstein	помёт	lort	чеснок	hvitløk
изюм	rosin	поплин	poplin	шалфей	salvie
имбирь	ingefær	порох	krutt	шевиот	sjeviot
иней	rim	порошок	pulver	шёлк	silke
инжир	fikentre, fiken	портвейн	portvin	шик	flotthet
йод	jod	портер	porter	шиповник	nypebusk
кагор	cahors (vin)	порядок	orden	шифер	skifer
капитал	kapital	пот	svette	шлак	slagg
капрон	kapron	припёк	vektoverskudd	шоколад	sjokolade
картофель	potet	прок	nytte	шпагат	spagat
кафель	flis, kakkell	простор	flate, vidde	шпик	spekk
кашемир	kasjmir	пунш	punsj	шпинат	spinat
квас	kvass	пух	dun	штапель	vistra
керосин	parafin	пыл	iver, glød	штраф	bot
кефир	kefir	разговор	samtale	шум	støy
кизил	vårkornet	рассол	lake	щебень	pukkstein
кипяток	kokende vann	раствор	opplysning	щелок	lut
кисель	en bæргеle	расход	utgift	эфир	eter
кислород	surstoff	рафинад	raffinade	юмор	humor
клевер	kløver	ревень	rabarbra	яд	gift
клей	lim	рейнвейн	rhienvin	янтарь	rav
клейстер	klistet	репс	rips	ячмень	byggkorn
ковёркот	et tekstil	рис	ris		

Лес kan både bety 'skog' og 'trevare'. I nettversjonen av *Русская грамматика* presiseres det at лес betyr trevare når det er snakk om genitiv 2, mens verken Mathiassen, Isatsjenkos tyske utgave eller den tsjekkosllovakiske grammatikken kommer med noe spesifisering av лес. Mathiassen gir norske oversettelser av ord som er mer uvanlig, for eksempel бархат, изюм, клей, корм, уксус og хрен (2004: 27). I denne sammenhengen ville det vært naturlig å oversette også лес, dersom han mener det betyr 'trevare'. Лес vil derfor bli behandlet som to forskjellige ord videre i oppgaven.

3.2: Korpussøkene

3.2.1: Fremgangsmåte og avgrensninger

I *Национальный корпус русского языка* vil jeg gjøre søk på alle substantivene i listen over. Det finnes også andre elektroniske korpus, som blant annet Tübingen-korpuset og Uppsala-korpuset, men disse korpusene er laget på bakgrunn av et langt mindre antall tekster, og det er færre muligheter for å avgrense søkene. I *Национальный корпус русского языка* (www.ruscorpora.ru) har en flere muligheter for å gjøre avgrensninger, skjønt enkelte avgrensninger fungerer ikke like godt i praksis (se under). Korpusets aller største fordel er at det inneholder mer enn 140 millioner ord, samt at det hele tiden utvides og oppgraderes. I tillegg til skjønnlitteratur og sakprosa-tekster, inneholder korpuset også muntlig tale som er skrevet ned. Dermed får en tilgang til muntlige kilder, skjønt de muntlige kildene utgjør en liten del av korpuset. Av den grunn vil mine undersøkelser i hovedsak bygge på skriftlige kilder. Ved at korpuset hele tiden utvides vil, som nevnt i kapittel 1 (se 1.4), dataene i være forskjellige avhengig av når du søkene ble gjort. Søkene i denne oppgaven er gjennomført fra august 2007 til april 2008.

Søkene avgrenses ved å velge genitiv 2 som grammatisk søkekategori i korpusets søkemotor. Et problem med denne typen søk er at en ikke kan skille mellom gamle og nye tekster, det vil si tekster som er skrevet før eller etter 1950. Jeg må derfor kontrollere hvert enkelt eksempel. Det største problemet er imidlertid at korpuset ofte ikke skiller ut ord som ender på *-y/ю*, men som tilhører andre grammatiske kategorier. Det er spesielt dativer og lokativer med *u*-endelser som forstyrrer søkene. I andre tilfeller får en akkusativ femininum med nesten det samme skriftbildet som resultat; for eksempel *пап* og *папа*. I flere av søkene presenteres egennavn som genitiv 2, siden de har *u*-endelse i de aktuelle kontekstene: *Дед Мороз* ved søk på *мороз*, *Лука* ved søk på *лук* et cetera. I enkelte tilfeller gir korpuset til og med verb av første person singular, som *я дерну* og *я клею*. Deler av korpuset er riktignok blitt sjekket manuelt, slik at det er mulig å avgrense søket til å bare få genitiv 2. Ulempen med dette underkorpuset – *подкорпус* – er at det er mye mindre og laget på bakgrunn av 1 851 tekster (www.ruscorpora.ru). For å få et så stort materiale som mulig, bruker jeg hele korpuset, mens underkorpuset brukes for å sjekke deler av resultatene mer nøyaktig. Flere av korpussøkene gir både hundre- og tusenvis av eksempler på søkerordet. I disse tilfellene kontrollerer jeg de minst to hundre første eksemplene, før jeg regner ut et sannsynlig antall riktige eksempler for tiden etter 1950. I de tilfellene der korpuset gir helt andre ord som eksempler, regner jeg ut et sannsynlig antall riktige eksempler for det aktuelle ordet i

korpuset. Utregningen skjer på bakgrunn av prosentandel av riktige og gale ord for de minst to hundre første eksemplene. Når korpuset gir få treff – opptil to til tre hundre, blir alle eksemplene kontrollert.

3.2.2: Resultat

Totalt gir korpuset 64 780 eksempler, av disse er 15 559 eksempler kontrollert, der jeg har forstått 2 769 av disse til å være genitiv 2. Ut i fra dette kan en anta at det i hele korpuset er om lag ti tusen eksempler på genitiv 2 for tiden etter 1950. Av totalt 331 substantiv finner jeg eksempler på genitiv 2 for knapt halvparten – 172 ord, hvilket kan bety at den praktiske bruken av genitiv 2 er svært begrenset i forhold til det som oppgis i grammatikkene jeg behandlet i forrige kapittel. Tar vi med eksemplene fra før 1950, får vi 208 substantiv med genitiv 2, hvilket tyder på at genitiv 2 står sterkere i eldre russisk. Også senere i oppgaven vil jeg vise til treff for tiden før 1950. Dette er for å vise at bruken har forandret seg, men tiden etter 1950 vektlegges selvsagt mest siden oppgaven handler om genitiv 2 i dagens russisk.

I tabellen under er alle substantivene rangert ut i fra hvor mange sannsynlige treff som korpuset gir. Den første kolonnen *Mulig antall* angir det sannsynlige antall for tiden etter 1950, mens *U-korp* viser hvor mange eksempler en finner i underkorpuset. I tabellen leser en videre *Mulig tot.ant* som er det sannsynlige antallet for både før og etter 1950, mens en i kolonnen til høyre ser hvor mange treff underkorpuset gir uten tidsavgrensning. Med *Prosent* menes hvor stor andel det mulige antallet genitiv 2 for tiden etter 1950 er i forhold til det totale antallet eksempler en finner for hvert substantiv i korpuset.

	Mulig antall	(U-korp.)	Mulig tot.ant	(U-korp)	Prosent		Mulig antall	(U-korp.)	Mulig tot.ant	(U-korp)	Prosent
толк	2440	116	2756	135	81 %	писк	4		11		19 %
чай	1849	122	2562	148	62 %	мак	4		10		40 %
народ	725	100	745	126	18 %	пирамидон	4		6		67 %
ход	638	60	638	62	13 %	чад	4		6		2 %
коньяк	451	30	558	39	75 %	вазелин	4		5		80 %
смех	396	21	731	31	50 %	кагор	4		5		80 %
страх	259	16	583	25	32 %	гrog	4		4		100 %
сахар	184	28	515	33	33 %	моx	3		16		4 %
шум	145	6	300	10	29 %	брак	3		12		1 %
табак	130	11	619	18	19 %	треск	3		11		9 %
спирт	123	6	233	6	58 %	юмор	3		11		4 %
прок	121	8	198	9	58 %	пепел	3		9		19 %
жар	106	9	164	11	39 %	скрип	3		9		8 %
жир	94	5	178	7	44 %	кисель	3		6		43 %
газ	81	7	88	7	39 %	ветер	3		4		75 %
кипяток	75	9	99	10	72 %	нашатырь	3		4		75 %
снег	72	13	115	16	2 %	спор	3		4		75 %
воздух	63	12	121	15	6 %	анальгин	3		3		60 %

лес (skog)	60	10	105	17	1 %	винегрет	3		3		50 %
порох	59	1	186	4	31 %	раствор	3		3		100 %
покой	59	5	179	9	17 %	вздор	2		50		3 %
яд	57	4	116	9	41 %	блеск	2		42		1 %
пыл	56	3	75	3	18 %	скандал	2		20		2 %
песок	55	2	89	2	9 %	чернослив	2		15		13 %
дым	54	6	154	11	9 %	лоск	2		11		14 %
свет	53	10	159	19	3 %	мармелад	2		9		20 %
вес	50	2	97	2	10 %	драп	2		5		40 %
лук	45	2	99	5	41 %	йод	2		5		25 %
сок	45	5	62	5	19 %	свист	2		5		6 %
суп	41	2	94	2	30 %	цемент	2		4		13 %
лес (trevare)	40	4	70	1	1 %	гной	2		3		33 %
разговор	38	2	124	3	4 %	сироп	2		3		20 %
крик	38	4	117	5	19 %	маринад	2		2		100 %
квас	34	3	185	12	18 %	пластилин	2		2		50 %
сыр	34	2	112	3	20 %	лак	2		8		13 %
туман	34	1	43	2	49 %	запах	2		13		1 %
порядок	28	2	37	5	1 %	доход	1		60		1 %
рост	28	6	28	11	2 %	пунш	1		35		3 %
срам	26	0	82	1	26 %	жемчуг	1		19		5 %
холод	24	2	99	2	9 %	лафит	1		10		10 %
ром	24	0	109	1	21 %	морс	1		10		9 %
самогон	24	3	48	8	44 %	бархат	1		8		2 %
срок	22	11	61	18	4 %	клей	1		8		3 %
компот	21	1	24	1	78 %	крыжовник	1		8		9 %
товар	20	1	95	2	11 %	шиповник	1		6		13 %
керосин	20	2	58	2	32 %	кумыс	1		5		13 %
перец	19	1	63	1	27 %	рафинад	1		5		20 %
лимонад	19	2	47	2	39 %	морфий	1		4		14 %
чеснок	18		34		45 %	вар	1		3		14 %
корм	16	0	72	2	13 %	дурман	1		3		33 %
херес	16	0	42	1	33 %	сафьян	1		3		25 %
горох	15		48		37 %	трезвон	1		3		14 %
визг	15	1	28	1	25 %	хмель	1		3		1 %
долг	15	0	69	1	2 %	эфир	1		3		2 %
голос	14	1	68	1	1 %	гипс	1		2		13 %
шоколад	14	1	57	3	21 %	известняк	1		2		25 %
кофей	14	1	97	1	13 %	крепдешин	1		2		33 %
хворост	13	3	51	3	21 %	ряд	1		2		50 %
форс	13	2	30	2	42 %	солод	1		2		33 %
творог	13	1	27	1	45 %	цвет	1		2		50 %
портвейн	12		20		52 %	шпик	1		2		50 %
навоз	12	1	40	1	21 %	глинтвейн	1		1		50 %
хохот	12	2	21	3	23 %	джем	1		1		100 %
грохот	12		16		28 %	кислород	1		1		100 %
мороз	11	0	11	1	6 %	кодеин	1		1		100 %
воск	11		46		20 %	крюшон	1		1		100 %
бульон	11	1	27	1	24 %	тмин	1		1		100 %
звон	11	4	23	4	11 %	шалфей	1		1		100 %
бензин	11	1	21	2	31 %	крахмал	0		8		0 %
шик	10	2	27	2	32 %	коленкор	0		7		0 %

гонор	9		14		60 %	рейнвейн	0		6		0 %
голод	9	9	10	11	90 %	бред	0		6		0 %
капитал	8	0	62	1	4 %	мел	0		5		0 %
виноград	8	0	26	1	20 %	хлороформ	0		5		0 %
хлам	8	0	24	1	28 %	валежник	0		4		0 %
нарзан	8	0	16	5	50 %	жасмин	0		4		0 %
аспирин	8		8		80 %	ревень	0		4		0 %
сор	7	2	34	2	14 %	салат	0		4		0 %
аппетит	7		22		16 %	глазет	0		3		0 %
рассол	7		12		47 %	клевер	0		3		0 %
укроп	7		12		58 %	мех	0		3		0 %
кефир	7		8		88 %	войлок	0		2		0 %
уксус	7		25		25 %	динамит	0		2		0 %
простор	7	2	25	2	8 %	плов	0		2		0 %
пот	7		44		2 %	щелок	0		2		0 %
убыток	6	0	44	1	12 %	боржом	0		1		0 %
ситец	6	0	33	2	15 %	гомон	0		1		0 %
изюм	6		30		20 %	гравий	0		1		0 %
материал	6	0	23	1	2 %	град	0		1		0 %
одеколон	6	4	15	5	32 %	инжир	0		1		0 %
хрен	6	1	11	1	24 %	крем	0		1		0 %
мусор	6		9		26 %	купорос	0		1		0 %
ток	6		8		5 %	мадаполам	0		1		0 %
шифер	6	1	6	1	46 %	нафталин	0		1		0 %
рис	5		25		12 %	перегар	0		1		0 %
лён	5		22		17 %	сатин	0		1		0 %
угар	5		13		28 %	скрежет	0		1		0 %
торф	5	4	8	4	45 %	след	0		1		0 %
сахарин	5		5		100 %	смак	0		1		0 %
риск	4		22		2 %	смалец	0		1		0 %
ладан	4		21		18 %	соус	0		1		0 %
пух	4	0	21	2	3 %	формалин	0		1		0 %
мышьяк	4		12		33 %	цикорий	0		1		0 %
порошок	4		12		24 %	шпинат	0		1		0 %

Følgende substantiv gav ingen eksempler i korpuset:

абрикотин	вельвет	зной	ляпис	новокаин	рислинг	фуксин
абсент	вкус	имбирь	мазут	огонь	рокфор	хинин
азарт	ворс	иней	марганец	омлет	сброд	целлофан
алебастр	габардин	капрон	маргарин	опий	сельдерей	цинк
анилин	газолин	картофель	маркизет	опыт	сидр	чернозём
анис	гвалт	кафель	мёд	отвар	силос	шевиот
асбест	глицерин	кашемир	миндаль	пар	ситник	шёлк
атлас	грим	кизил	миткаль	парафин	скипидар	шлак
ацетон	гром	клейстер	мозг	пафос	стеарин	шпагат
балык	грунт	коверкот	морозец	паштет	стрихнин	штапель
бальзам	гудрон	кокаин	мрамор	пенициллин	сурик	штраф
бenedиктин	гуталин	креозот	мускат	перегной	талант	щебень
бетон	дёготь	ландрин	муслин	помёт	тальк	янтарь
бисер	дерматин	ланолин	навар	поплин	тёс	
брезент	дёрн	лёд	наждак	портер	тик	

брѣх	елей	ливер	налёт	припѣк	трѣп	
ванилин	желатин	ликѣр	настой	расход	урюк	
ватин	зефир	люд	нейлон	репс	фарш	

3.2.3: Hvordan forstå resultatene?

En ser at resultatene av søkene i hovedkorpuset stort sett samsvarer med resultatene fra underkorpuset, der en vet at alle de aktuelle ordene virkelig er genitiv 2. Selv om en rangering på bakgrunn av underkorpuset ikke ville blitt nøyaktig den samme som en ser i tabellen over, ville allikevel ikke en slik rangering blitt særlig annerledes i den store sammenhengen. Siden resultatene er såpass like, gir tabellen en relativt god oversikt over hvor genitiv 2 står sterkest i moderne russisk.

Av i alt 331 substantiv gir korpuset som nevnt eksempler med genitiv 2 for 172 ord for tiden etter 1950, hvilket for øvrig er over dobbelt så mange ord som Mathiassen nevner. Som vi husker fra kapittel 2, er genitiv 2 i følge Mathiassen vanlig for om lag 80 ord (2004: 27). Samtidig gir korpussøkene svært få treff med genitiv 2 for mange av de 172 substantivene: Bare for 70 substantiv finner en ti eller flere eksempler med genitiv 2, hvilket bare utgjør 21 prosent i forhold til det totale antall substantiv som foreslås. En kan på denne bakgrunn anta at genitiv 2 neppe er vanlig for mer enn om lag 70 ord, et resultat som på sett og vis kan stemme overens med hva Mathiassen hevder.

Nettversjonen av *Русская грамматика* bidrar med klart flest substantiv (www.ruscorpora.ru), og verket har slik sett den mest utfyllende listen over potensielle ord. Det er bare åtte substantiv som ikke er med i verket, men som nevnes i andre grammatikker: жасмин (Isatsjenko 1982:92), дурман, огонь (Isatsjenko 2003: 1: 117), голод, локс, морс, разговор og ряд (Bernetová, Běličová-Křížková, Leška, Skoumalová, Straková 1979: 1: 454). Nå må det bemerkes at de tre første substantivene – жасмин, дурман og огонь ikke gir spesielt mange treff i korpuset for tiden etter 1950 – henholdsvis ett, ett og ingen treff. De andre substantivene som nevnes i den tsjekkosllovakiske grammatikken, er mer interessante: Разговор gir hele 38 mulige treff for etter 1950 i korpuset og havner langt oppe på rangeringslisten, mens голод gir ni. De tre andre ordene kommer lengre ned på listen, men allikevel gir de fleste av dem flere treff enn substantivene som nevnes i de to verkene til Isatsjenko: Локс gir to, mens både морс og ряд gir ett treff i korpuset. De andre grammatikkene, som er utgangspunkt i hyppighetsundersøkelsen, nevner alle et mindre antall på rundt 70 til 80 substantiv som forfatterne hevder er de vanligste med genitiv 2.

3.2.4: Hvor representative er grammatikkens eksempler?

Med utgangspunkt i substantivene som listes opp av Mathiassen, Isatsjenkos tyske utgave fra 1982, Isatsjenkos utgave fra 2003 og den tsjekkosllovakiske grammatikken fra 1979, gjøres nå en sammenlikning. Samme antall substantiv som nevnes i de aktuelle verkene, sammenliknes med samme antall ord i fra rangeringen som er gjort på bakgrunn av korpusøkene. Det vil si at når for eksempel den tsjekkosllovakiske grammatikken nevner åtti substantiv, sammenliknes de med de substantivene, som i følge korpusundersøkelsen, er de åtti hyppigste. I tabellen under vises samsvaret mellom de undersøkte verkene og korpusøkene¹:

Mathiassen		Isatsjenkos: 1982		Isatsjenkos 2003		Tsjekkosllovakiske	
дым	снег	бензин	порох	горох	песок	бензин	разговор
жир	сок	бульон	сахар	дым	порох	визг	рассол
квас	спирт	воск	снег	жир	ром	воск	ром
коньяк	суп	гной	сок	квас	сахар	газ	свет
лес	сыр	дым	спирт	керосин	снег	голод	смех
лук	табак	жир	суп	коньяк	сок	горох	снег
народ	чай	квас	табак	корм	табак	дым	сок
порох	яд	керосин	творог	лес	творог	жар	сор
сахар		коньяк	хворост	лимонад	чай	жир	спирт
		лес	чай	лук	шоколад	квас	страх
		лимонад	шоколад	народ	яд	керосин	суп
		лук	яд	перец		кипяток	сыр
		перец				коньяк	толк
						корм	ход
						мороз	холод
						навоз	чай
						народ	чеснок
						песок	шоколад
						порох	шум
						портвейн	яд

Av tabellen ser en at mengden sammenfallende ord er forskjellig: Mathiassen har færrest, og i den tsjekkosllovakiske finner en flest, men samtidig nevner Mathiassen bare 43, mens den tsjekkosllovakiske nevner åtti substantiv. Når i tillegg Isatsjenkos utgave fra 1982 nevner 25 og redaktørens utgave fra 2003 nevner 60 substantiv, ser en ved enkel matematikk hvordan verkene presentasjon er i forhold til virkeligheten: Hos Mathiassen sammenfaller 40 prosent av ordene med de rangerte substantivene, hos Isatsjenkos tyske utgave fra 1982 – 37 prosent, Isatsjenkos utgave fra 2003 – 38 prosent, og i den tsjekkosllovakiske grammatikken sammenfaller 50 prosent.

¹ Лес behandles som ett substantiv, siden ikke alle grammatikkene nevner hvilke betydning det har.

Dette betyr at ordene som listes opp i den tsjekkosllovakiske grammatikken stemmer best overens med dagens bruk av genitiv 2. Dette verket er fra 1979 og kan dermed ikke kalles for nytt. En skulle egentlig forvente at de nyere verkene her ga et mer riktig bilde av dagens situasjon, men en ser at det nyeste verket, som er Mathiassens grammatikk fra 2004, ikke skiller seg noe ut. Isatsjenkos utgave fra 2003 er egentlig et opptrykk av 1960-65-utgaven. Ny er heller ikke utgaven fra 1982: Begge grammatikkene til Isatsjenko tar utgangspunkt i et manuskript fra 1950-tallet. Dermed er disse verkene de aller eldste.

Sammenliknes substantivene som oftest nevnes i grammatikkene (2.10.2), er det langt færre som samsvarer. Av de 33 substantivene som nevnes i alle fem grammatikkene, er det bare 15 av ordene som samsvarer med korpusundersøkelsens 33 mest frekvente ord. Dersom en tar med de 45 ordene som nevnes i minst fire verk, er det 17 substantiv som samsvarer. Tabellen under viser hvilke. De substantivene som nevnes i alle grammatikkene er øverst, mens de to som bare er nevnt i fire verk, står like nedenfor mellomrommet. I tillegg taes antall mulige treff i korpuset med.

	Mulig antall	Mulig tot.ant		Mulig antall	Mulig tot.ant
дым	54	154	сок	45	62
жир	94	178	спирт	123	233
квас	34	185	суп	41	94
керосин	20	58	сыр	34	112
коньяк	451	558	табак	130	619
лес	93	339	чай	1849	2562
народ	725	745	яд	57	116
снег	72	115			

сахар	184	515	ром	24	109
-------	-----	-----	-----	----	-----

Tabellen viser at det er stort sprik mellom det grammatikkene lister opp, og hva som er faktisk bruk av genitiv 2. Толк, som får flest treff i korpuset, skulle en forvente å kunne finne i tabellen over, men ordet er, i tillegg til akademigrammatikken, bare nevnt i den tsjekkosllovakiske grammatikken.

3.3: Substantivenes egenskaper

Hvilke egenskaper har substantivene med flest treff for genitiv 2 i korpusundersøkelsen? Jeg vil nå undersøke substantivene for å se om de har egenskaper som skiller seg fra dem som ble undersøkt i kapittel 2, men først og fremst for siden å sammenlikne med substantivene der genitiv 2 står svakest. For å avgrense undersøkelsen undersøkes bare substantivene som har minst tjue treff for tiden etter 1950.

3.3.1: Semantikk

I neste tabell sees en semantisk klassifisering av substantivene¹. Alle lånordene er skrevet med kursiv skrift og slått opp i Adamsjiks ordbok, som utelukkende bare omhandler lån- og fremmedord. Jeg har delt ordene i fire grupper: konkrete tellelige, konkrete massesubstantiv, abstrakte tellelige og abstrakte massesubstantiv.

KONKRET		KONKRET			
	Tellelig	Masse			
		чай	te	дым	røyk
		народ	folk	свет	lys
		<i>коньяк</i>	konjakk	вес	vekt
		смех	latter	лук	løk
		страх	frykt	сок	jus
		сахар	sukker	суп	suppe
		<i>табак</i>	tobakk	разговор	samtale
		<i>спирт</i>	sprit	квас	kvass
		жар	hete, feber	сыр	ost
		жир	fett	туман	tåke
		лес	trevare/skog	рост	vekst, høyde
		<i>газ</i>	gass	холод	kulde
		кипяток	"kokvann"	<i>ром</i>	rom
		снег	snø	самогон	hjemmebrent
		воздух	luft	<i>компот</i>	kompott
		порох	krutt	товар	vare
		яд	gift	<i>керосин</i>	parafin
		песок	sand		
ABSTRAKT		ABSTRAKT			
	Tellelig	Masse			
крик	skrik	толк	nytte	пыл	iver, glød
		ход	gang, fart	порядок	orden
		шум	støy	срам	skam
		прок	nytte	срок	periode
		покой	ro, hvile		

Det er bare ett tellelig substantiv: det abstrakte крик. Tellelige konkrete finnes ikke. I henhold til det som nevnes i kapittel 2, skulle vi forvente å ikke finne tellelige substantiv over hodet (se 2.2). Av totalt 44 ord, utgjør det tellelige substantivet to prosent. Videre er det påfallende mange konkrete massesubstantiv i forhold til de abstrakte massesubstantivene; henholdsvis 35 og 9 ord. En finner også syv lånord – коньяк, табак, спирт, газ, ром, компот og керосин, hvilket utgjør 16 prosent. I undersøkelsen av de hyppigste ordene blant grammatikkene utgjorde lånordene 22 prosent – en differanse som må kunne kalles betydelig. Videre er det verdt å merke seg at samtlige lånord er konkrete massesubstantiv.

¹ Лес blir behandlet som ett substantiv, siden de har egenskaper som er sammenfallende i denne sammenhengen.

3.3.2: Substantivenes form

Tabellen viser substantivenes fonetiske egenskaper for alle substantivene med minst tjue treff i korpuset.

	Stavelser	Trykkvokal			Sluttkonsonant			hard/myk
толк	1	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
чай	1	a	sentral	åpen	palatal	approksimant		myk
народ	2	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
ход	1	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
коньяк	2	a	sentral	åpen	velar	plosiv	ustemt	hard
смех	1	e	fremre	midtre	velar	frikativ	ustemt	hard
страх	1	a	sentral	åpen	velar	frikativ	ustemt	hard
сахар	2	a	sentral	åpen	dental	vibrant		hard
шум	1	u	bakre	lukket	bilabial	nasal		hard
табак	2	a	sentral	åpen	velar	plosiv	ustemt	hard
спирт	1	i	fremre	lukket	dental	plosiv	ustemt	hard
прок	1	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
жар	1	a	sentral	åpen	velar	frikativ		hard
жир	1	i	fremre	lukket	velar	frikativ		hard
лес	1	e	fremre	midtre	dental	frikativ	ustemt	hard
газ	1	a	sentral	åpen	dental	frikativ	stemt	hard
кипяток	3	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
снег	1	e	fremre	midtre	velar	plosiv	stemt	hard
воздух	2	u	bakre	lukket	velar	frikativ	ustemt	hard
порох	2	o	bakre	midtre	velar	frikativ	ustemt	hard
покой	2	o	bakre	midtre	palatal	approksimant		myk
яд	1	a	sentral	åpen	dental	plosiv	stemt	hard
пыл	1	i	fremre	lukket	dental	approksimant		hard
песок	2	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
дым	1	i	fremre	lukket	bilabial	nasal		hard
свет	1	e	fremre	midtre	dental	plosiv	ustemt	hard
вес	1	e	fremre	midtre	dental	frikativ	ustemt	hard
лук	1	u	bakre	lukket	velar	plosiv	ustemt	hard
сок	1	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
суп	1	u	bakre	lukket	bilabial	plosiv	ustemt	hard
разговор	3	o	bakre	midtre	velar	frikativ		hard
крик	1	i	fremre	lukket	velar	plosiv	ustemt	hard
квас	1	a	sentral	åpen	dental	frikativ	ustemt	hard
сыр	1	i	fremre	lukket	velar	frikativ		hard
туман	2	a	sentral	åpen	alveolar	nasal		hard
порядок	3	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
рост	1	o	bakre	midtre	dental	plosiv	ustemt	hard
срам	1	a	sentral	åpen	bilabial	nasal		hard
холод	2	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
ром	1	o	bakre	midtre	bilabial	nasal		hard
самогон	3	o	bakre	midtre	alveolar	nasal		hard
срок	1	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
компот	2	o	bakre	midtre	dental	plosiv	ustemt	hard
товар	2	a	sentral	åpen	velar	frikativ		hard

Det er først og fremst en- og tostavelsesord som dominerer. 28 substantiv – 64 prosent – har én stavelse, tolv substantiv – 27 prosent – har to, mens tre ord – ni prosent – har tre stavelser. Med unntak av чай og покой, som begge har palatal approksimant i utlyd, ender alle substantivene på hard konsonant. Ikke for noe substantiv finner vi labialer i utlyd. Ellers ser det ikke ut til å være spesielle tendenser for substantivenes form. Jeg skal videre sammenlikne de trykksterke vokalene for disse substantivene med substantivene der genitiv 2 står svakest. Neste tabell viser hvor sterkt de ulike trykkvokalene står for substantivene i tabellen over.

Trykkvokal	Antall	Prosentandel
a	12	27 %
e	5	11 %
i	6	14 %
o	17	39 %
u	4	9 %

3.4: Frekvens: Sammenligning av genitiv 1 og genitiv 2

Som vi har sett, gir mine korpussøk få treff med genitiv 2 for mange av de ordene som i følge grammatikkene skal ta genitiv 2. Hele 261 av de undersøkte substantivene gir mindre enn ti treff med genitiv 2. Spørsmålet blir *hvorfor* disse ordene gir få treff med genitiv 2. Dette er verdt å undersøke. Jeg skal forsøke å kaste lys over spørsmålet ved å sammenligne med genitiv 1.

Det kan være to grunner til at jeg fikk få treff for genitiv 2 i korpussøkene for disse ordene: Én grunn kan være at substantivene har betydninger og egenskaper som gjør at heller vanlig genitiv brukes. Det vil i tilfelle tyde på at genitiv 2 her står langt svakere i moderne russisk enn hva de undersøkte grammatikkene oppgir. Det kan også hende at jeg fikk få treff med genitiv 2, fordi ordene det gjelder, generelt er lavfrekvente. I så fall gir ikke korpussøkene grunnlag for å si noe sikkert om statusen til genitiv 2 for disse ordene. Alt vi vet, er i så fall bare at ordene er lite brukt i moderne russisk.

For å finne ut hvilken av disse hypotesene som er riktig, sammenligner jeg korpusdata for genitiv 2 og genitiv 1. Som Mathiassen (2004: 200) bemerker, er genitiv en ruvende kasus, og korpuset vil følgelig gi svært mange eksempler med genitiv 1. For å gjøre tallene sammenlignbare, og for å gi korpussøkene et overkommelig omfang, begrenser jeg meg til en konstruksjon der genitiv 1 og 2 konkurrerer. Som vi har sett, hevder grammatikkene at genitiv 2 ofte brukes partitivt etter mengdeord, og i de fleste tilfeller kan en her også bruke vanlig genitiv. Søkene gjøres i hovedkorpuset og avgrenses til mengdeordene много, мало, сколько og нет. Avhengig av substantivenes betydning gjøres det – der det er mulig – søk i kontekst

med kilogram og/eller liter, samt eventuelle andre passende mengdeord, som for eksempel тонна og порция.

3.4.1: Resultat

I tabellen sees antall treff i hovedkorpuset for de ulike substantivene i kontekst med de aktuelle mengdeordene. Tallene til venstre i kolonnene viser antall treff for tiden etter 1950, mens tallene til høyre i kursiv viser antall treff uten tidsbegrensning. Til høyre i tabellen ser en kolonnen *andre* som angir antall treff med eventuelt andre mengdeord, kolonnen merket (*hvilket*) lengst til høyre angir hvilke mengdeord det i så fall gjelder.

	Totalt		много		мало		сколько		нет		Кг.		литр		andre		(hvilket)
опыт	87	100	27	35	16	16	0	0	44	49	X	x	x	x			
материал	35	61	15	31	6	8	4	4	10	18	x	x	x	x			
кислород	25	29	18	21	7	8	0	0	0	0	0	0	x	x			
юмор	23	26	17	18	2	3	1	1	3	4	x	x	x	x			
талант	21	39	7	15	1	2	0	1	13	21	x	x	x	x			
простор	20	41	16	30	1	4	0	0	3	7	x	x	x	x			
вкус	16	34	6	14	0	3	2	7	8	10	x	x	x	x			
риск	16	17	6	6	6	6	0	0	4	5	x	x	x	x			
огонь	15	39	5	13	0	3	0	2	10	21	x	x	x	x			
мусор	15	16	10	10	2	2	3	4	0	0	0	0	0	0			
ветер	12	16	2	3	0	0	0	0	10	13	x	x	x	x			
пафос	10	14	5	5	3	3	2	2	0	4	0	0	0	0			
спор	9	31	0	0	0	0	0	0	9	31	x	x	x	x			
аппетит	9	16	0	0	0	0	0	0	9	16	x	x	x	x			
лёд	9	14	6	10	0	1	0	0	3	3	0	0	x	x			
картофель	9	12	2	3	0	0	1	1	0	1	6	7	x	x			
мёд	9	10	3	3	1	1	0	0	2	3	2	2	1	1			
пот	8	10	3	3	0	0	2	3	0	1	x	x	3	3			
доход	7	19	1	7	4	8	1	2	1	2	x	x	x	x			
капитал	7	11	6	6	1	1	0	0	0	4	x	x	x	x			
кокаин	7	9	1	1	0	0	0	0	1	1	0	x	x		5	7	грамм
блеск	6	20	5	14	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0			
запах	6	9	0	0	0	0	0	0	6	9	x	x	x	x			
азарт	6	7	1	2	0	0	0	0	5	5	x	x	x	x			
порошок	6	6	2	2	0	0	2	2	1	1	1	1	x	x			
йод	6	6	3	3	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0			
лён	5	8	1	1	0	1	0	0	4	6	0	0	x	x			
пар	5	6	1	1	2	2	0	0	2	3	x	x	x	x			
ток	5	6	2	2	1	1	0	0	2	3	x	x	x	x			
грим	5	6	2	2	0	0	0	0	1	2	0	0	x	x	2	2	тонна
виноград	5	5	2	2	0	0	1	1	0	0	2	2	x	x			
цвет	5	5	1	1	0	0	0	0	4	4	x	x	x	x			
след	4	12	0	1	0	0	0	0	4	11	x	x	x	x			
мозг	4	6	3	4	0	1	0	0	1	1	x	x	x	x			
брак	4	5	2	2	0	0	1	1	1	2	x	x	x	x			
пепел	4	5	3	4	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0			
уксус	4	4	4	4	0	0	0	0	0	0	x	x	0	0			

крахмал	3	7	3	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0				
валежник	3	4	3	4	0	0	0	0	0	0	х	х	х	х			
бетон	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	х	х	3	3	тонна	
соус	3	3	1	1	1	1	0	0	0	0	х	х	1	1			
цинк	3	3	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
мазут	3	3	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1			
опий	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	х	х			
жемчуг	2	5	1	4	0	0	0	0	1	1	0	0	х	х			
хлам	2	4	1	2	0	0	1	2	0	0	0	0	х	х			
мел	2	3	0	0	0	0	0	0	1	2	1	1	х	х			
рис	2	3	0	0	0	1	0	0	0	0	2	2	х	х			
вздор	2	3	1	2	0	0	1	1	0	0	х	х	х	х			
кумыс	2	3	0	0	0	0	1	1	0	1	х	х	1	1			
налёт	2	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0				
пух	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	х	х			
крем	2	2	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0				
ликёр	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	х	х	0	0	2	2	грамм
мрамор	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	х	х			
изюм	2	2	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	х	х			
клей	2	2			0	0	0	0	2	2	0	0	0				
салат	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	х	х			
люд	2	2	1	1	1	1	0	0	0	0	х	х	х	х			
гравий	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0			
ковёркот	2	2	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0				
навар	2	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0				
силос	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	х	х			
рассол	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	х	х	1	0			
динамит	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	х	х			
одеколон	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	х	х	0	0			
треск	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	х	х	х	х			
отвар	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	х	х			
янтарь	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
раствор	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	х	х	х	х			
эфир	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	х	х	х	х			
иней	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	х	х			
фарш	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1		х			
хмель	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	х	х			
бред	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	х	х	х	х			
клевер	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	х	х			
град	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	х	х			
мармелад	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0		0			
ячмень	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	х	х			
свист	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	х	х	х	х			
дёготь	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
трёп	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	х	х	х	х			
сор	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	х	х			
маринад	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	х	х	1	1			
маргарин	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	х	х			
бисер	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	х	х			
ватин	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	х	х			
тёс	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	х	х			
урюк	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	х	х	1	1	грамм

мышьяк	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
капрон	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	x	x			
омлет	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	1	1	порция
кашемир	1		0		0		0		0		1		0				
расход	0	4	0	1	0	2	0	1	0	0	x	x	x	x			
ацетон	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	x	x	0	0			
голод	0	2	0	0	0	1	0	0	0	1	x	x	x	x			
скандал	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	x	x	x	x			
гипс	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x			
цемент	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0			
гонор	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	x	x	x	x			
кефир	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0	1			
шпагат	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	x	x	x	x			
гром	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	x	x	x	x			
мак	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	x	x			
убыток	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	x	x	x	x			
угар	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	x	x			
припёк	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x			
гвалт	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	x	x	x	x			

Følgende ord gav ingen treff:

абрикотин	ворс	известняк	ляпис	пенициллин	сельдерей	хинин
абсент	габардин	имбирь	мадаполам	перегар	сидр	хлороформ
алебастр	газолин	инжир	марганец	перегной	сироп	хрен
анальгин	глазет	кагор	маркизет	пирамидон	ситец	целлофан
анилин	глинтвейн	кафель	мех	писк	ситник	цикорий
анис	глицерин	кизил	миндаль	пластилин	скипидар	чад
асбест	гной	кисель	миткаль	плов	скрежет	чернозём
аспирин	гомон	клейстер	морозец	помёт	скрип	чернослив
атлас	гrog	кодеин	морс	поплин	смак	шалфей
балык	грунт	коленкор	морфий	портер	смалец	шевиот
бальзам	гудрон	креозот	мох	пунш	солод	шёлк
бархат	гуталин	крепдешин	мускат	рафинад	стеарин	шиповник
бенедиктин	дерматин	крыжовник	муслин	ревень	стрихнин	шифер
боржом	дёрн	крюшон	наждак	рейнвейн	сурик	шлак
брезент	джем	купорос	нарзан	репс	тальк	шпик
брёх	драп	ладан	настой	рислинг	тик	шпинат
вазелин	дурман	лак	нафталин	рокфор	тмин	штапель
ванилин	елей	ландрин	нашатырь	ряд	торф	штраф
вар	жасмин	ланолин	нейлон	сатин	трзвон	щебень
вельвет	желатин	лафит	новокаин	сафьян	укроп	щелок
винегрет	зефир	ливер	парафин	сахарин	формалин	
войлок	зной	лоск	паштет	сброд	фуксин	

3.4.2: Hvordan tolke resultatene?

Selv om dataene i tabellen ikke gir noe fullstendig bilde av situasjonen, gir de grunnlag for å si noe om stillingen til genitiv 1 i partitiv betydning for de aktuelle substantivene. Det er for eksempel rimelig å anta at vanlig partitiv genitiv står sterkere for опыт, som med sine 87 treff

for tiden etter 1950 har flest eksempler på vanlig genitiv i denne undersøkelsen, enn for eksempel *паштет* som ikke gir noen eksempler over hodet. Meningen med denne undersøkelsen er da også å skille de substantivene som oftest tar vanlig partitiv genitiv, fra dem som sjelden gjør det. For enkelhets skyld deles resultatene inn i tre grupper.

I den første gruppen finner en de substantivene som ikke gir treff i korpuset. Av de totalt 261 substantivene får en treff for 93 av dem for tiden etter 1950, og dersom en også tar med resultatene fra før 1950, står en igjen med 108 substantiv der genitiv 1 i partitiv funksjon er belagt i korpus. Dette vil si at 167 ord ikke gir treff med genitiv 1 for tiden etter 1950, og 152 dersom treff fra før 1950 taes med. Alt tallene forteller oss, er at disse ordene er lavfrekvente – i hvert fall i partitiv funksjon. En kan derfor ikke si hvor sterkt genitiv 2 står i forhold til vanlig genitiv i partitiv funksjon for disse substantivene.

I den andre gruppen finner vi ord som også har for få treff med genitiv 1. Tallene er trolig så små at det er vanskelig å trekke sikre konklusjoner. Jeg setter skillet for de substantivene som har mindre enn fem treff for tiden etter 1950. I denne gruppen finner en da 61 substantiv, og 76 substantiv dersom treff fra før 1950 taes med.

Den tredje gruppen er den mest interessante. Her finner vi substantivene som har flest treff for genitiv 1 i partitiv funksjon. En kan anta at genitiv 2 står svakt her, siden vanlig genitiv står såpass sterkt. Samtidig kan en finne opptil ni treff for genitiv 2 for disse ordene, siden utgangspunktet for undersøkelsen er alle substantivene med mindre enn ti treff for genitiv 2. Det naturlige blir nå å spørre seg hvor sterkt disse to genitivsvariantene står i forhold til hverandre. Tabellen på neste side viser hvor mange treff for genitiv 2 en finner (i hovedkorpuset) for ordene som gav mer enn fem treff for genitiv 1 for tiden etter 1950. For å gjøre sammenlikningen enklere, regner jeg ut forholdstall, der antall genitiv 2 divideres med antall genitiv 1. Resultater fra før 1950 taes også med. På samme måte som i tidligere tabeller, viser kolonnene til venstre antall treff for etter 1950, mens kolonnene til høyre i kursiv også har med treff for tiden før 1950.

	Antall genitiv 1		Antall genitiv 2		Forholdstall			Antall genitiv 1		Antall genitiv 2		Forholdstall	
виноград	5	5	8	26	1,6	5,2	цвет	5	5	1	2	0,2	0,4
ток	5	6	6	8	1,2	1,3	доход	7	19	1	60	0,1	3,2
капитал	7	11	8	62	1,1	5,6	юмор	23	26	3	11	0,1	0,4
лён	5	8	5	22	1	2,6	кислород	25	29	1	1	0	0
пот	8	10	7	44	0,9	4,4	азарт	6	7	0	0	0	0
аппетит	9	16	7	22	0,8	1,4	вкус	16	34	0	0	0	0
порошок	6	6	4	12	0,7	2	грим	5	6	0	0	0	0
мусор	15	16	6	9	0,4	0,6	картофель	9	12	0	0	0	0
простор	20	41	7	25	0,4	0,6	кокаин	7	9	0	0	0	0
блеск	6	20	2	42	0,3	2,1	лёд	9	14	0	0	0	0
запах	6	9	2	13	0,3	1,4	мёд	9	10	0	0	0	0
риск	16	17	4	22	0,3	1,3	огонь	15	39	0	0	0	0
йод	6	6	2	5	0,3	0,8	опыт	87	100	0	0	0	0
ветер	12	16	3	4	0,3	0,3	пар	5	6	0	0	0	0
спор	9	31	3	4	0,3	0,1	пафос	10	14	0	0	0	0
материал	35	61	6	23	0,2	0,4	талант	21	39	0	0	0	0

Selv om en i denne undersøkelsen ikke kan få mer en ni eksempler med genitiv 2 for tiden etter 1950, ser det ikke ut til å være en sammenheng mellom hvor sterkt genitiv 2 står og hvor sterkt vanlig genitiv står partitivt. Forholdstallene forteller oss hvordan de to genitivene står i forhold til hverandre: Høyt forholdstall betyr at genitiv 2 står relativt sterkt, mens lavt forholdstall betyr at genitiv 1 står sterkt. En kan si at genitiv 2 står sterkt dersom forholdstallet er over 0,5. Det er seks substantiv som har forholdstall på over 0,5, mens 12 substantiv har forholdstallet null – hvilket betyr null treff med genitiv 2. For disse 12 substantivene – опыт, талант, вкус, огонь, пафос, лёд, картофель, мёд, кокаин, азарт, пар og грим – kommer de fleste fra nettversjonen av *Русская грамматика*. Огонь kommer fra 2003-utgaven til Isatsjenko, mens ordet мёд nevnes i alle de fem grammatikkene. Litt enkelt sagt, kunne disse ordene strykes fra listene til grammatikkene. En må allikevel ikke glemme at mine undersøkelser først og fremst bygger på skriftlige kilder, og når Mathiassen hevder at genitiv 2 forekommer oftere i muntlig russisk (2004: 27), kan en ikke utelukke at også disse substantivene allikevel tar genitiv 2.

3.5: Substantivenes egenskaper

Det kan nå være på sin plass å undersøke egenskapene til substantivene der genitiv 2 står svakest. Jeg vil undersøke alle de 32 ordene fra tabellen over. For ordens skyld deles substantivene inn i fire grupper på bakgrunn av deres forholdstall. Den første gruppen gjelder

for substantivene med forholdstall 1 eller høyre. Gruppe nummer to gjelder for dem med forholdstall fra 0,4 til 1. Den tredje gruppen er for substantiv med forholdstall som er større enn null og mindre enn fire, mens substantivene som ikke gav noen treff for genitiv 2 (forholdstall 0) utgjør den fjerde gruppen.

3.5.1: Semantikk

Tabellen under viser substantivenes semantiske egenskaper. Lånord står med kursiv skrift.

<u>KONKRET</u>				<u>KONKRET</u>			
		Tellelig		Masse			
Forholdstall	Gruppe			Forholdstall	Gruppe		
0,4	2	простор	flate, vidde	1,6	1	виноград	drue
0,2	3	цвет	farge	1	1	лён	lin
				0,9	2	пот	svette
				0,7	2	порошок	pulver
				0,4	2	мусор	søppel
				0,3	3	блеск	glans, skinn
				0,3	3	запах	lukt
				0,3	3	йод	jod
				0,3	3	ветер	vind
				0,2	3	<i>материал</i>	material
				0	3	кислород ¹	surstoff
				0	4	вкус	smak
				0	4	огонь	ild
				0	4	лёд	is
				0	4	картофель	potet
				0	4	мёд	honning
				0	4	<i>кокаин</i>	kokain
				0	4	пар	damp
				0	4	<i>грим</i>	sminke/maske
<u>ABSTRAKT</u>				<u>ABSTRAKT</u>			
		Tellelig		Masse			
Forholdstall	Gruppe			Forholdstall	Gruppe		
0,3	3	риск	risiko	1,1	1	<i>капитал</i>	kapital
0,3	3	спор	strid	1,2	1	ток	strøm
0,1	3	доход	inntekt	0,8	2	<i>аппетит</i>	appetitt
				0,1	3	<i>юмор</i>	humor
				0	4	<i>азарт</i>	iver
				0	4	опыт	erfaring
				0	4	<i>пафос</i>	patos
				0	4	<i>талант</i>	talent

¹ Selv om forholdstallet til кислород er 0 er det allikevel riktig at ordet tilhører gruppe tre, siden substantivet faktisk har ett treff for genitiv 2 blir forholdstallet tilnærmet likt null.

Sammenliknet med ordene som gav flest treff med genitiv 2, som er nevnt tidligere i kapittelet, er andelen tellelige substantiv stor; fem av 32 substantiv, hvilket utgjør 16 prosent. For ordene der genitiv 2 gir flest treff, er bare to prosent tellelige substantiv; en differanse som må kalles betydelig (3.3.1). Videre er det flere tellelige konkrete enn abstrakte. For substantivene der genitiv 2 står sterkest er det ingen tellelige konkrete, og bare ett tellelig abstrakt. Alle de fire gruppene ser ut til å være temmelig jevnt fordelt innenfor de tellelige abstraktene, masseabstraktene, samt de konkrete massene (se tabell). Ser en alle ordene under ett, er de aller fleste substantivene konkrete masser. Abstraktene er det langt færre av. Det er totalt ti lånord, hvilket utgjør 30 prosent. Andelen lånord er så å si dobbelt så stor her som for substantivene der genitiv 2 står sterkest – 16 prosent. Innenfor de fire gruppene finner en to lånord i gruppe én – 25 prosent av gruppen, i gruppe to er det ett lånord – 20 prosent, i gruppe tre – tre lånord – 27 prosent, og i gruppe fire finner en fire lånord – 33 prosent. Differansen i prosentgrunnlaget for de tre første gruppene er for liten til å trekke noen konklusjoner, men gruppe fire, der en ikke finner treff for genitiv 2, skiller seg litt ut med sine 33 prosent. Disse resultatene tyder på at genitiv 2 står svakere for lånord, og at genitiv 2 nok er mindre produktiv enn tidligere antatt, siden forekomsten ved lånord er en indikator på produktivitet.

3.5.2: Substantivenes form

Når det gjelder substantivenes form, viser neste tabell substantivenes fonetiske egenskaper.

Gruppe	Forholdstall		Substantiv	Stavelser	Trykkvokal			Sluttkonsonant			hard/myk
1	1,6	5,2	виноград	3	a	sentral	åpen	dental	plosiv	stemt	hard
1	1,2	1,3	ток	1	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
1	1,1	5,6	капитал	3	a	sentral	åpen	dental	approksimant		hard
1	1	2,6	лён	1	o	bakre	midtre	alveolar	nasal		hard
2	0,9	4,4	пот	1	o	bakre	midtre	dental	plosiv	ustemt	hard
2	0,8	1,4	аппетит	3	i	fremre	lukket	dental	plosiv	ustemt	hard
2	0,7	2	порошок	3	o	bakre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
2	0,4	0,6	мусор	2	u	bakre	lukket	velar	frikativ		hard
2	0,4	0,6	простор	2	o	bakre	midtre	velar	frikativ		hard
3	0,3	2,1	блеск	1	e	fremre	midtre	velar	plosiv	ustemt	hard
3	0,3	1,4	запах	2	a	sentral	åpen	velar	frikativ	ustemt	hard
3	0,3	0,8	йод	1	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
3	0,3	0,1	спор	1	o	bakre	midtre	velar	frikativ		hard
3	0,3	1,3	риск	1	i	fremre	lukket	velar	plosiv	ustemt	hard
3	0,3	0,3	ветер	2	e	fremre	midtre	velar	frikativ		hard
3	0,2	0,4	цвет	1	e	fremre	midtre	dental	plosiv	ustemt	hard
3	0,2	0,4	материал	4	a	sentral	åpen	dental	approksimant		hard
3	0,1	3,2	доход	2	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
3	0,1	0,4	юмор	2	u	bakre	lukket	velar	frikativ		hard
3	0	0	кислород	3	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
4	0	0	опыт	1	i	fremre	lukket	dental	plosiv	ustemt	hard
4	0	0	талант	2	a	sentral	åpen	dental	plosiv	ustemt	hard

4	0	0	вкус	1	u	bakre	lukket	dental	frikativ	ustemt	hard
4	0	0	огонь	2	o	bakre	midtre	alveolar	nasal		myk
4	0	0	пафос	2	a	sentral	åpen	dental	frikativ	ustemt	hard
4	0	0	лёд	1	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
4	0	0	картофель	3	o	bakre	midtre	dental	approksimant		myk
4	0	0	мёд	1	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
4	0	0	кокаин	3	i	fremre	lukket	alveolar	nasal		hard
4	0	0	азарт	2	a	sentral	åpen	dental	plosiv	ustemt	hard
4	0	0	пар	1	a	sentral	åpen	velar	frikativ		hard
4	0	0	грим	1	i	fremre	lukket	bilabial	nasal		hard

Av de 32 substantivene har ingen av dem labial utlyd, og bare to ord ender på myk konsonant – огонь og картофель. Også her er de aller fleste ordene enstavelsesord, men en finner langt flere ord med flere stavelser: 14 ord har én stavelse, hvilket utgjør 44 prosent, ti ord har to stavelser – 31 prosent, syv ord har tre stavelser – 22 prosent, mens ett ord har fire stavelser – tre prosent. For substantivene der genitiv 2 er mest brukt, fordeler andelen stavelser seg på følgende vis: enstavelsesord – 64 prosent, tostavelsesord – 27 prosent og trestavelsesord – ni prosent (3.3.2). Det er med andre ord en langt større andel enstavelsesord der genitiv 2 står sterkest. Andelen trestavelsesord er større blant ord der genitiv 2 står svakt. Resultatene tyder altså på at det er en sammenheng mellom antall stavelser og bruk av genitiv 2. Sammenlikner en forholdstallenes gruppeinndeling med substantivenes fonetiske egenskaper, er det ingen av de fire gruppene som skiller seg ut. Med unntak av antall stavelser ser det ikke ut til at fonetiske egenskaper har betydning for hvor sterkt genitiv 2 står i substantivene som undersøkes her.

Hvordan er så fordelingen mellom trykksterke vokaler? Tabellen under viser både antall og andel for trykkvokalene.

Trykkvokal	Antall	Prosentandel
a	8	25 %
e	3	9 %
i	5	16 %
o	13	41 %
u	3	9 %

For å gjøre sammenlikningen litt enklere, vises samme tabell for substantivene der genitiv 2 står sterkest.

Trykkvokal	Antall	Prosentandel
a	12	27 %
e	5	11 %
i	6	14 %
o	17	39 %
u	4	9 %

De to tabellene over viser at andelsforskjellen for de ulike trykkvokalene er liten. Differansen er ikke tilstrekkelig for å si at trykkvokal er avgjørende for om et ord tar genitiv 2. Resultatet kan tvert i mot tolkes dit hen at trykkvokalen ikke påvirker bruk av genitivsform.

3.6: Oppsummering

3.6.1: Hvilke ord tar genitiv 2?

Genitiv 2 står sterkt for om lag 70 ord. Korpussøkene gav 70 substantiv som hadde minst ti treff i korpuset for tiden etter 1950. Dersom grensen settes til minimum tjue treff, står en igjen med 45 substantiv. Aller sterkest står genitiv 2 for ordene толк (flestepreff i hovedkorpuset), чай (flestepreff i underkorpuset), народ, ход, коньяк, смех, страх, сахар, шум, табак, спирт, прок og жар. Alle disse 13 ordene hadde mer enn hundre treff for tiden etter 1950.

Allikevel ser det ut til at genitiv 2 står svakt for de aller fleste substantivene som grammatikkene foreslår. Av totalt 331 ord, finner en få – mindre enn ti eller ingen eksempler – for hele 261 substantiv. Etter å ha sammenliknet med korpussøk for genitiv 1 i partitiv betydning, ser en at for 167 av substantivene gis det ikke noen eksempler i korpuset for tiden etter 1950, mens tallet er 152 dersom en tar med de eldre eksemplene. Siden det ikke finnes data, vet vi ikke hvor sterkt genitiv 2 står i forhold til genitiv 1 for disse ordene. I tillegg er det 61 substantiv, eller 76 dersom treff fra før 1950 taes med, som gir så få eksempler i korpuset at det er vanskelig å trekke sikre konklusjoner. Igjen står en med 32 ord som gir mange treff for genitiv 1, men få treff for genitiv 2. For disse ordene står dermed genitiv 2 relativt svakt. Det skal likevel nevnes at også innenfor denne gruppen er bildet uensartet. En kan finne opp til ni eksempler i korpuset med genitiv 2 for disse substantivene. Etter å ha sammenliknet med genitiv 2, finner en ingen treff med denne genitivsvarianten for tolv substantiv – опыт, талант, вкус, огонь, пафос, лёд, картофель, мёд, кокаин, азарт, пар og грим. For disse ordene står genitiv 2 særlig svakt i skriftlig russisk i dag.

Med tanke på ordene som grammatikkene hevder kan ta genitiv 2, er nettversjonen av *Русская грамматика* den mest utfyllende, dog finner en substantiv i andre grammatikker, spesielt i den tsjekkosllovakiske, som nettversjonen av *Русская грамматика* ikke nevner. De andre grammatikkene, Mathiassen 2004, Isatsjenko 1982, Isatsjenko 2003, Bernetová, Běličová-Křížková, Leška, Skoumalová, Straková 1979, lister opp langt færre ord. Det viser seg at den tsjekkosllovakiske grammatikken fra 1979 har med flest ord der genitiv 2 faktisk står sterkest.

3.6.2: Hva skiller ordene?

Genitiv 2 brukes først og fremst for massesubstantiv, der de aller fleste av dem er konkrete. For ordene der genitiv 2 står svakest finner en langt flere tellelige størrelser. Det er videre merkbart flere lånord blant substantivene der genitiv 2 står svakest, enn for ordene der genitiv 2 står sterkest; henholdsvis 16 og 30 prosent.

Når det gjelder substantivenes form er det flest en- og tostavellesord som tar genitiv 2. Det er merkbart flere enstavellesord blant ordene der genitiv 2 brukes mest – 64 prosent, enn der genitiv 2 anvendes lite eller aldri – 44 prosent. Ingen av ordene har labialer i utlyd.

3.6.3: Konklusjon

Genitiv 2 står sterkest for толк, чай, народ, ход, коньяк, смех, страх, сахар, шум, табак, спирт, прок og жар. Det ser ikke ut til at genitiv 2 brukes i skriftlig russisk for substantivene опыт, талант, вкус, огонь, пафос, лёд, картофель, мёд, кокаин, азарт, пар og грим, siden en bare finner genitiv 1 i partitiv betydning for disse ordene. Av de fem grammatikkene som lister opp substantiv som angivelig tar genitiv 2, stemmer den tsjekkosllovakiske grammatikken best overens med dagens bruk. Genitiv 2 brukes aller mest for massesubstantiv, og oftere ved konkrete enn abstrakte. Videre ser det ut til at enstavellesord oftest tar genitiv 2, men også tostavellesord brukes mye med genitiv 2. Når det gjelder lånord, brukes vanlig genitiv langt oftere.

4: For hvilke konstruksjoner brukes genitiv 2?

I kapittel 3 så vi hvilke substantiv genitiv 2 står sterkest for. Imidlertid vet vi lite om hvordan disse ordene brukes med genitiv 2. For å få svar på dette er det nødvendig å undersøke omgivelsene til genitiv 2 i korpuset. For å få så nøyaktige eksempler som mulig gjøres alle søkene i underkorpuset. I tillegg til at alle eksemplene er kontrollert til faktisk å være genitiv 2, gir underkorpuset også opplysninger om egenskapene til alle andre ord i setningen. For å finne nok eksempler for hvert enkelt substantiv, begrenser jeg meg til de substantivene der genitiv 2 står sterkest. Disse ordene må anses for å være mest representative for genitiv 2. Jeg undersøker alle substantivene med minst tjue treff i hovedkorpuset fra tiden etter 1950. Siden jeg er interessert i hvordan genitiv 2 brukes i moderne russisk, tar jeg ikke med eksempler fra før 1950.

4.1: Tre konstruksjoner

Genitiv 2 har først og fremst tre funksjoner i setningen – som attributt til mengdeord, som objekt til perfektivt verb, samt at genitiv 2 kan opptre i preposisjonsledd. For å få en oversikt over hvor sterkt genitiv 2 står i disse tre funksjonene, deler jeg materialet inn i tre grupper på bakgrunn av hvilken funksjon genitiv 2 tar. Alle eksemplene fra korpuset samles, sorteres og telles innenfor hver av de tre gruppene. Antall treff i tabellene under kan avvike noe fra antallet i kapittel 3. Dette kan skyldes at korpuset i mellomtiden er utvidet.

4.1.1: Genitiv 2 ved attributt til mengdeord

I tabellen under ser vi rangering av de ulike mengdeordene som gir genitiv 2.

Mengdeord	Antall	Mengdeord	Antall	Mengdeord	Antall	Mengdeord	Antall
много	34	глоток	3	ломтик	1	стопка	1
нет	29	немного	3	масса	1	толпа	1
мало	25	чашка	3	множество	1	трава	1
сколько	16	килограмм	2	навалом	1	флакон	1
бутылка	11	куча	2	немало	1	фунт	1
кусок	9	минута	2	осколок	1	цибик	1
стакан	9	полным-полно	2	остаток	1	чайник	1
рюмка	7	полтора	2	пачка	1	чашка	1
полно	5	грамм	1	пиала	1	щепоть	1
кружка	4	капля	1	пиалушка	1		
чуть	4	котелок	1	рот	1		
						Totalt antall	195

Det er disse uttrykkene som aller tydeligst uttrykker partitivitet. Ikke uventet er det her mengdeordene много, мало, сколько og нет som dominerer, men også substantiv som бутылка og кусок er mye anvendt.

4.1.2: Genitiv 2 som objekt til verb

Neste tabell viser en rangering av de ulike perfekte verbene som gir genitiv 2. For enkelhets skyld er verbene oversatt til norsk.

		Antall			Antall
выпить	drikke	23	набиться	søke noe	1
попить	drikke litt	14	набраться	samle seg	1
дать	gi	10	нагадить	grise, forkludre	1
набрать	samle	7	наглотаться	svelge	1
налить	fylle, skjenke	6	нагрести	sope sammen	1
принести	bringe, hente	5	наддать	sette opp	1
попросить	be (om lov)	4	наесться	spise seg mett	1
предложить	foreslå, tilby	4	намести	sope sammen	1
взять	ta	3	напечатать	trykke	1
добавить	tilsette	3	напустить	slippe inn	1
нагнать	innhente	3	наслушаться	få høre nok	1
напиться	drikke seg utørst	3	насыпать	strø, helle	1
прибавить	tilsette	3	обещать	løpe rund	1
добиться	oppnå, vinne	2	отпустить	slitte	1
достать	ta opp	2	отсыпать	måle/helle ut	1
заварить	lage	2	подбросить	kaste, legge	1
здать	gi	2	поддать	slå	1
купить	kjøpe	2	поджарить	steke	1
навести	vise/føre vei	2	подкупить	bestikke, sjarmere	1
остаться	bli igjen	2	поесть	spise	1

прибавиться	oppstå, tilta	2	получится	komme, vellykkes	1
прислать	sende	2	привозить	kjøre, bringe	1
вскипятить	koke	1	скинуть	kaste av	1
выйти	gå ut	1	согреть	varme	1
выпросить	trygle til seg	1	спросить	spørre	1
выпустить	slippe	1	убавиться	avta	1
выставить	sette ut	1	украсть	stjele	1
глотнуть	ta en slurk	1	хватить	være nok	1
доставить	levere	1	хлебнуть	ta en slurk	1
				Totalt antall	142

Vi ser at выпить og попить er dominerende blant perfektive verb med partitiv genitiv, men verbene дать, принести, взять, попросить og добавить må nok også kalles for viktige i denne sammenhengen. Hyppige er også verb med saturativ aksjonsart som набрать, нагнать og напиться (se 2.3.1). Blant vanlige konstruksjoner med verbene i underkorpuset er: *Сначала только чаю попьём, Даренский набрал воздуха в грудь... og Взяли коньяку, бутербродов.* Eksempler på verb med saturativ betydning kan neves: *Он набрал воздуха и, мощно перевернувшись, пошёл ко дну, как торпеда.* og *Судя по всему, нагнали страху: делайте что хотите, но чтобы спасти.* En må samtidig huske at underkorpsets begrensede omfang og størrelse. Totalt finner jeg 609 treff for genitiv 2 i underkorpuset for substantivene som her er undersøkt. Med et såpass lavt antall, kan det være riktig å telle med alle perfektive verb som gir mer enn ett eksempel på genitiv 2. En får da totalt tjue verb som hyppigst gir genitiv 2. For de resterende 35 verbene, som bare har ett treff i underkorpuset for genitiv 2, er antallet for lavt til å trekke konklusjoner.

Søkene i underkorpuset viser også at det er en del imperfektive verb som forekommer med objekt i genitiv 2. De aktuelle verbene listes opp på samme måte som med de perfektive verbene over. Enkelte verb styrer genitiv. For å finne frem til hvilke verb som styrer genitiv, har jeg konsulert i Ozjegovs russiske ordbok (1984).

		Kommentar	Antall
хотеть	ønske	styrer genitiv	15
давать	gi, la oss	sekundært imperfektivt verb	6
пить	drikke		3
бывать	skjer ikke		2
быть	bli		2
поддавать	slå	sekundært imperfektivt verb	2
предлагать	foreslå, tilby	sekundært imperfektivt verb	2
прибавлять	tilsette	sekundært imperfektivt verb	2
хватать	være nok	styrer genitiv	2
хотеться	ville	styrer genitiv	2
видеть	se		1
доливать	fylle	sekundært imperfektivt verb	1
любить	røyke, elske		1

наваливать	legge oppå	sekundært imperfektivt verb	1
нагонять	innhente		1
наддавать	sette opp	sekundært imperfektivt verb	1
нюхивать			1
отпивать	nippe til,	sekundært imperfektivt verb	1
подливать	fylle på	sekundært imperfektivt verb	1
поменять			1
прибывать	tilsette	sekundært imperfektivt verb	1
расстариваться	gjøre sitt beste	sekundært imperfektivt verb	1
сбавлять	trekke fra	sekundært imperfektivt verb	1
		Totalt antall	51

Bare tre av verbene gir – i følge ordboken – objekt i genitiv. Det interessante er at disse imperfektive verbene her gir objekt med partitiv betydning. Blant eksemplene korpuset gir, kan nevnes *на лестничной площадке тоже народу хватало* og *– хотите чаю?* I det siste eksemplet kan også *выпить* være underforstått. For verbene som ikke har noen kommentar i tabellen over, opptrer alle ordene sammen med *не*: for eksempel *я сахару не видел* og *Приезжает Пушкин, такой молоденький, такой зелёнький, порошу отродясь не нюхивал*. Her er det nok nektelse som gjør at vi får genitiv i objekt. Det er allikevel interessant å merke seg at genitiv 2 forekommer i denne konstruksjonen.

De aller fleste av verbene er imidlertid sekundære imperfektive verb. Dette er verb som er dannet på bakgrunn av prefigerte verb, og gjøres imperfektive ved å legge til et suffiks¹. *Подливать* og *наддавать* er blant disse, og er å finne i korpuset i konstruksjoner som *Вадим подливал мне коньяку...* og *Там на углу, в самой толчее, стоял чёрный саксофонист и наддавал жару*. Grunnen til at vi også her kan ha genitiv 2, er nok at det perfekte par verbet kan styre partitiv genitiv. Mathiassen sier at ”det imperfektive parverb til slike verb kan imidlertid bare styre akkusativ” (2004: 208). Hva en finner i korpuset, kan tyde på at dette er noe upresist.

¹ Eksempel: Prefikset *под-* legges *лить* ’å helle’. All prefigering – ved unntak av flerrettingsverbene – gir perfekte verb, samt en viss betydningsdifferanse. Nytt verb blir *подлить* ’å fylle på’ som er perfektivt. For å gjøre verbet imperfektivt legges suffikset *-ва* til stammen. Vi står nå igjen med *подливать*.

4.1.3: Genitiv 2 som preposisjonsledd

Neste tabell viser en rangering av de ulike preposisjonene som forekommer med genitiv 2 i underkorpuset.

Preposisjon	Antall	Preposisjon	Antall
с	93	для	2
без	16	после	2
из	8	вместо	1
от	8	из-под	1
до	6		
		Totalt antall	137

Her er с totalt dominerende, men en kan også regne med at preposisjonene без, из, от og до står relativt sterkt for preposisjonsledd med genitiv 2, selv om de til sammen gir under halvparten så mange treff i underkorpuset som с. Disse preposisjonene gir tross alt betydelig flere treff enn для, после, вместо og из-под. Spesielt hyppige kombinasjoner med preposisjon og substantiv er blant annet: *с ходу, со страху, из лесу og без толку*.

4.1.4: Genitiv 2 uten kontekst

I underkorpuset finner en i alt 84 konstruksjoner med genitiv 2, men uten at konteksten tilsier dette. I mange tilfeller er det styrende ordet underforstått: - *Вам чаю или кофе?* I dette spørsmålet er det underforstått at det spørres om hva personen ønsker å drikke. I setningen siktes det antakelig til попить eller et liknende perfektivt verb. Mengteord kan også være underforstått: *А уж народу там...* her kan det være underforstått at er det *mange* mennesker – *много народу*. En kunne ha sagt at genitiv 2 i to eksemplene står i kontekst med попить og много, men det kunne like gjerne vært выпить og мало. Jeg har derfor ikke tatt slike eksempler med i diskusjonen tidligere i kapittelet. Videre kan mange av eksemplene forklares ved at de inngår i mer eller mindre faste uttrykk, som blant annet *что толку*, som vi kan finne i konstruksjoner som *вот только что толку мечтать* og *но что толку сожалеть о том, чего не случилось*. Det er vanskelig å nøyaktig plassere slike konstruksjoner i de tre gruppene over. I korpuset finner vi ikke konstruksjoner med genitiv 2 der preposisjoner er underforståtte, og konstruksjonene har alle én ting til felles: det er alltid snakk om en viss mengde. Alle konstruksjonene er altså partitive.

4.1.5: I hvilke konstruksjoner står genitiv 2 sterkest?

Etter å ha kontrollert 609 konstruksjoner med genitiv 2, ser det ut til at de tre konstruksjonene står omtrent like sterkt i forhold til hverandre. Genitiv 2 som attributt til mengdeord ser ut til å stå like sterkt som objekt til verb; i underkorpuset finner vi henholdsvis 195 og 193 treff. I preposisjonsledd har vi litt færre treff – 137. Til sammen finner vi 525 treff i disse tre konstruksjonene, der de 84 konstruksjonene av den typen som ble beskrevet i avsnitt 4.1.4 ikke er tatt med. Tallmaterialet tyder ikke overraskende på at genitiv 2 står sterkest i partitiv betydning. Både som objekt og ved mengdeord uttrykker genitiv 2 en viss mengde og har således partitiv funksjon. Til sammen har vi 388 eksempler med partitiv funksjon, noe som utgjør 74 prosent¹. Genitiv 2 i preposisjonsledd er en gruppe som skiller seg mest ut her, ved at de (som regel) ikke uttrykker partitiv betydning. Her finner vi mer eller mindre faste uttrykk av typen *с ходу* og *со стороны*.

4.2: Hvilke konstruksjoner tar substantivene?

Vi vet nå hvor sterkt de ulike konstruksjonene med genitiv 2 står i forhold til hverandre. En vet fortsatt lite om hvordan eller hvorfor de ulike substantivene tar genitiv 2. Derfor har jeg registrert samtlige av substantivenes konstruksjoner som en finner i underkorpuset. Neste tabell viser hvordan substantivene opptrer.

Mengdeord	Ant.	Verb	Ant.	Prep.	Ant.	Mengdeord	Ant.	Verb	Ant.	Prep.	Ant.
толк						чай					
мало	10	добиться	2	с	22	много	1	выпить	18	после	2
нет	7	выйти	1	без	15	котелок	1	хотеть	13	до	1
чуть	4	выпустить	1			глоток	1	попить	13		
немного	1	нагадить	1			остаток	1	принести	5		
		напечатать	1			пиала	1	давать	4		
		получится	1			пиалушка	1	предложить	3		
						цибик	1	предлагать	3		
						чайник	1	напиться	3		
						нет	2	налить	3		
						кружка	3	попросить	2		
						чашка	3	пить	2		
						стакан	6	заварить	2		
								хотеться	1		
								спросить	1		
								согреть	1		
								просить	1		
								подкупить	1		
								отпивать	1		
								не хотеться	1		

¹ På bakgrunn av de 525 treffene.

								купить	1		
								доливать	1		
								дать	1		
								вскипятить	1		
		28		usikre				11		usikre	
народ						ход					
много	24	при-тсья ¹	2			нет	6	давать	1	с	42
сколько	10	набиться	1			минута	2	дать	1	от	1
мало	9	набраться	1					наддать	1		
нет	4	поменять	1					прибавлять	1		
полно	4	прибывать	1					сбавлять	1		
куча	2	хватает	1								
немного	2										
п-полно ²	2										
масса	1										
множество	1										
навалом	1										
немало	1										
полтора	1										
толпа	1										
		10		usikre				1		usikker	
коньяк						смех					
бутылка	10	налить	2							со	8
рюмка	7	взять	1							для	2
грамм	1	выпить	1							до	2
капля	1	дать	1							без	1
стакан	1	пить	1								
		подливать	1								
		убавиться	1								
		1		usikker				7		usikre	
страх						сахар					
больше	1	нагнать	3	со	8	кусок	9	видеть	1		
		навести	2	от	1	килограмм	1	дать	1		
		нагонать	1			много	1	добавить	1		
						пачка	1	доставить	1		
						сколько	1	купить	1		
								попросить	1		
								привозить	1		
								присылать	1		
								расстар-ься ³	1		
								2		usikre	
шум						табак					
много	2					нет	1	выпросить	1	вместо	1
мало	1					щепоть	1	давать	1		
нет	1							достать	1		
								насыпать	1		
								не бывает	1		
								остаться	1		
		2		usikre				1		usikker	

¹ прибавиться

² полным-полно

³ Расстарываться

спирт						прок					
стакан	1	дать	1			мало	2				
стопка	1	обещать	1			трава	1				
флакон	1							5		usikre	
жар						жир					
		здать	2	с	3					до	3
		поддавать	2							с	1
		наддавать	1								
		подбросить	1					1		usikker	
лес						газ					
нет	2	взять	1	из	8			прибавлять	2		
много	1	дать	1					дать	1		
		украсть	1								
кипяток						снег					
кружка	1	взять	1			сколько	2	дать	1	из-под	1
осколок	1	выпить	1			много	1	наваливать	1	от	1
стакан	1					нет	1	нагрести			
чашка	1							наместить	1		
		3						2		usikre	
воздух						лес (skog)					
много	1	набрать	6			нет	2			из	8
рот	1	взять	1			много	1				
		глотнуть	1								
порох						покой					
		нюхивать	1			нет	2	давать	2		
								не бывает	1		
яд						пыл					
сколько	1	добавить	1	от	1					с	3
		наестся	1								
песок						дым					
килограмм	1					мало	1	любить	1	от	1
полно	1					много	1	наглотаться	1		
						нет	1				
свет						вес					
мало	1	остаться	1	со	4	полтора	1			с	1
		попросить	1	от	1						
		прибавить	1								
		1								usikker	
лук						сок					
		поест	1					выпить	2		
		прислать	1					1		usikker	
суп						лес (trevare)					
глоток	2					нет	1	украсть	5		
разговор						крик					
нет	1					сколько	1	наслушаться	1	от	
		1						1		usikker	
квас						сыр					
бутылка	1	поджарить	1			ломтик	1				
		попить	1								
		хотеть	1								

туман					порядок					
		напустить	1		много	1				1
рост					срам					
мало	1	быть	2							
фунт	1									
		2	usikre							
холод					ром					
0	1	набрать	1							
самогон					срок					
		выпить	1				дать	2	от	
		выставить	1				добавить	1	со	
		хлебнуть	1				отпустить	1		
							отсыпать	1		
							скинуть	1		
							3	usikre		
компот					товар					
		хотеть	1				хватить	1		1
керосин										
сколько	1	достать	1							

En ser i tabellen at det er to substantiv som ikke gir noen eksempler med genitiv 2: срам og ром. Om disse ordene kan en følgelig ikke si noen ting. Ordene viser oss to av få eksempler der resultatene i hoved- og underkorpuset ikke samsvarer. De to substantivene gir henholdsvis 26 og 24 sannsynlige treff i hovedkorpuset, og havner på en trettiåttende og førtiende plass (se 3.2.2). Og av totalt 46 substantiv er disse blant de minst frekvente som undersøkes i dette kapitlet. Av den grunn vies ikke disse to ordene mer oppmerksomhet.

Det tabellen viser oss, er at bruken av genitiv 2 varierer fra ord til ord. Mengdeordene er relativt jevnt fordelt, hvilket ikke er uventet på grunn av den partitive betydningen som genitiv 2 vanligvis gir. Dog er det enkelte substantiv som ikke gir treff i kontekst med mengdeord i underkorpuset. Dette gjelder for самогон, газ, керосин, лук, туман, компот, компот, порох og товар, men disse ordene gir henholdsvis bare tre, tre, tre, to, ett, ett, ett og ett treff i korpuset: I denne sammenheng gir de ikke noe representativt tallmaterielle. Det er stor variasjon fra hvert enkelt substantiv på hvilke kontekster som gir genitiv 2, og det er vanskelig å forklare denne forskjellen. Det ser ikke ut til at abstrakter skiller seg fra konkrete.

Det kan se ut til genitiv 2 er vanlig i konstruksjoner med verb, skjønt også her finner vi substantiv som ikke gir noen treff i underkorpuset. Til sammen er det 13 ord, men også her er tallmateriellet for lite for mange av dem: Ordene сыр og порядок gir bare ett treff. Вес, разговор, песок og суп gir to treff. Крик og пыл gir tre, mens жир, шум og прок henholdsvis gir fem, seks og åtte treff. For смех, som gir tjue treff, har en tilstrekkelig tallmateriale til i alle fall å si at genitiv 2 vanligvis ikke opptrer i forbindelse med verb. For tre

substantiv, som alle har et relativt stort tallmateriale, opptrer genitiv 2 oftest i forbindelse med verb: Dette gjelder først og fremst чай, der 82 av 117 treff er etter et verb, men også for табак og срок, som henholdsvis gir seks av ti og seks av elleve treff. Videre kan en her se en liten sammenheng i hvilke ord som gir genitiv 2 for ulike substantiv: Чай, коньяк, кипяток, сок og самогон har alle treff med выпить, hvilket kan sies å være logisk siden alle substantivene beskriver noe en drikker. Liknende tendenser er vanskelig å se, men ville ikke vært usannsynlige dersom materialet var større.

Genitiv 2 i preposisjonsledd er den gruppen som skiller seg mest ut. Ikke bare fordi disse konstruksjonene ikke er partitive, men også fordi disse konstruksjonene ser ut til å være uvanlige for enkelte substantiv. 26 av de 46 ordene som er undersøkt i underkorpuset, gav ingen treff med preposisjonsuttrykk med genitiv 2. Blant disse finner vi ord som ofte tar genitiv 2, som народ med 80 kontrollerte treff for tiden etter 1950, коньяк – 29 treff, сахар – 24, og воздух – 10 treff. Dette betyr at genitiv 2 står svakt i preposisjonsledd, og at enkelte substantiv sjelden eller aldri opptrer i slike konstruksjoner.

For å gjøre det litt enklere, gis en oversikt over hvor sterkt de tre funksjonene med genitiv 2 står for de ulike substantivene. Substantiv som ikke gir mer enn fem treff i underkorpuset tas ikke med. I den første tabellen ser en hvilke substantiv der genitiv 2 med mengdeord står sterkest.

	Totalant.	Mengdeord		Verb		Preposisjon	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
народ	70	63	90 %	7	10 %	0	0 %
коньяк	28	20	71 %	8	29 %	0	0 %
сахар	22	13	59 %	9	41 %	0	0 %
кипяток	6	4	67 %	2	33 %	0	0 %
дым	6	3	50 %	2	33 %	1	17 %
спирт	5	3	60 %	2	40 %	0	0 %

Den andre tabellen viser substantivene der genitiv 2 i forbindelse med verb står sterkest.

	Totalant.	Mengdeord		Verb		Preposisjon	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
чай	107	22	21 %	82	77 %	3	3 %
воздух	10	2	20 %	8	80 %	0	0 %
жар	10	0	0 %	7	70 %	3	30 %
табак	9	2	22 %	6	67 %	1	11 %
срок	8	0	0 %	6	75 %	2	25 %
покой	5	2	40 %	3	60 %	0	0 %

I den siste oversikten ser en substantivene der genitiv 2 står sterkest i preposisjonsverb.

	Totalant.	Mengdeord		Verb		Preposisjon	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
толк	66	22	33 %	7	11 %	37	56 %
ход	56	8	14 %	5	9 %	43	77 %
страх	16	1	6 %	6	38 %	9	56 %
смех	13	0	0 %	0	0 %	13	100 %
лес (skog)	10	2	20 %	0	0 %	8	80 %
свет	9	1	11 %	3	33 %	5	56 %

I tillegg er det ett ord der ingen av funksjonsgruppene dominerer:

	Totalant.	Mengdeord		Verb		Preposisjon	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
снег	10	4	40 %	4	40 %	2	20 %

Det ser ikke ut til at det er forskjeller i ordenes betydning som avgjør hvor ofte de tar genitiv 2 i de forskjellige kontekstene. Av tabellene ser en at det faktisk er ulike substantiv som forekommer i ulike konstruksjoner. Саяр brukes med både mengdeord og verb, men ikke i preposisjonsledd, mens жар bare brukes som objekt til verb og sammen med preposisjoner, men ikke med mengdeord. Det kan strengt tatt være upresist å si at et bestemt substantiv forekommer i genitiv 2, for vi kan ikke uten videre slutte oss til at det opptrer i alle konstruksjonene der genitiv 2 kan forekomme. Påfallende er det også at flerstavellesord bare forekommer ved mengdeord, men materialet er selvsagt for lite til å trekke noen konklusjoner.

Helt til slutt vises resultatene der underkorpuset gir mindre enn fem treff. For disse substantivene har en ikke et tilstrekkelig tallmateriale for å kunne trekke noen konklusjoner.

	Totalant.	Mengdeord		Verb		Preposisjon	
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
газ	4	0	0 %	4	100 %	0	0 %
жир	4	0	0 %	0	0 %	4	100 %
квас	4	1	25 %	3	75 %	0	0 %
рост	4	2	50 %	2	50 %	0	0 %
шум	4	4	100 %	0	0 %	0	0 %
яд	4	1	25 %	2	50 %	1	25 %
крик	3	1	33 %	1	33 %	1	33 %
лес (trevare)	3	2	67 %	1	33 %	0	0 %
прок	3	3	100 %	0	0 %	0	0 %
пыл	3	0	0 %	0	0 %	3	100 %
самогон	3	0	0 %	3	100 %	0	0 %
вес	2	1	50 %	0	0 %	1	50 %
керосин	2	1	50 %	1	50 %	0	0 %
лук	2	0	0 %	2	100 %	0	0 %
песок	2	2	100 %	0	0 %	0	0 %
сок	2	0	0 %	2	100 %	0	0 %
суп	2	2	100 %	0	0 %	0	0 %

компот	1	0	0 %	1	100 %	0	0 %
порох	1	0	0 %	1	100 %	0	0 %
порядок	1	1	100 %	0	0 %	0	0 %
разговор	1	1	100 %	0	0 %	0	0 %
сыр	1	1	100 %	0	0 %	0	0 %
товар	1	0	0 %	1	100 %	0	0 %
туман	1	0	0 %	1	100 %	0	0 %
холод	1	0	0 %	1	100 %	0	0 %
ром	0	0		0		0	
срам	0	0		0		0	

Selv om vi her har få eksempler med begge betydningene av лес, ser det ikke ut til at лес i betydningen 'trevare' skiller seg særlig ut. Riktig nok har vi ingen treff med preposisjonsledd, men det har heller ikke mer frekventerte substantiv med genitiv 2 som коньяк, народ og воздух. Siden vi for dette ordet bare har tre treff, kan vi ikke utelukke at ordet også opptrer i preposisjonsledd med genitiv 2. Лес i betydningen 'skog' opptrer først og fremst i preposisjonsledd, men i underkorpuset inngår substantivet i to eksempler som attributt til mengdeord:

- 1) *-Будемо лесу або кустов нэ будэ, посадимо ши по одну сторону вагона, самы по другу, як-нибудь, хлопцы, поделикатней, уж больно дивчина-то...*
- 2) *Разгорался день, весело мелькали леса, много лесу было по дороге.*

I det første eksempelet har vi sannsynligvis med en sørrussisk dialekt å gjøre. Korpuset inneholder også muntlige data som er omsatt til tekst. Uten at jeg kommer til å undersøke det nærmere, kan en ikke utelukke at genitiv 2 har en helt annen rolle i russiske dialekter: Den kan både stå sterkere og svakere. I ukrainsk, som har mange likheter med russiske og som også stammer fra østslavisk, er det påfallende mange u-ender i genitiv. Sørrussiske dialekter har en del fellestrekk med ukrainsk, og da sannsynligvis også i bruk av genitiv. Det andre eksemplet representerer imidlertid det russiske standardspråket. Selv om det for лес i denne betydningen er mange eksempler med preposisjonsledd, men få med mengdekonstruksjoner, er det på ingen måte riktig å hevde at лес i betydningen 'skog' bare kan opptre i preposisjonsledd med genitiv 2. Grammatikkene burde derfor tatt med begge betydningene av ordet.

4.2.1: Дом

Et ord som ikke nevnes i noen av grammatikkens lister, er дом. Ordet nevnes samtidig når grammatikkene nevner eksempler med faste preposisjonsuttrykk med genitiv 2 (Timberlake 2004: 328, Jakobson 1984: 93, Isatsjenko 1982: 93, Mathiassen 2004: 28,

www.rusgram.narod.ru: § 1181). Etter å ha undersøkt ordet i korpuset, kan en anta å finne 2 350 eksempler for дом for tiden etter 1950 og totalt 2 785 treff i hele korpuset. Дом blir med dette det substantivet som gir flest treff i korpuset etter толк (jmfør avsnitt 3.2.2). I underkorpuset får en henholdsvis 81 treff for etter 1950, og 113 treff totalt. Av eksemplene underkorpuset gir, ser det ut til at ordet bare opptrer sammen med preposisjonene из og до. Underkorpuset gir henholdsvis 68 og 13 treff for tiden etter 1950 med disse to preposisjonene. Som en også så i kapittel 2 (se 2.6.1), finnes det flere substantiv som ikke nevnes i listene, men som skal være bundet til faste uttrykk, som blant annet с году на год, год от году, с голосу спасть (www.rusgram.narod.ru: § 1181). Det som imidlertid skiller дом fra listene i grammatikkene, er at det ikke opptrer i partitiv betydning. Grammatikkene har antakelig utelatt ord som дом siden deres bruk av genitiv 2 bare er bundet til visse uttrykk, hvilket undersøkelsen av дом kan tyde på. Siden denne bruken av genitiv 2 ser ut til å være såpass spesiell, og fordi undersøkelsene i oppgaven er empiriske med utgangspunkt i det grammatikkene hevder, er substantivene i “dom-klassen” ikke undersøkt, og vil heller ikke undersøkes videre. Alle substantivene som er undersøkt i dette kapittelet, og som har et tilstrekkelig tallmateriale, opptrer med genitiv 2 i mer enn én funksjon.

4.3: Faste uttrykk?

Genitiv 2 i preposisjonsledd skal angivelig tilhøre faste uttrykk, og en kan forstå det slik at genitiv 2 i visse tilfeller skal være obligatorisk. Grammatikkene sier imidlertid ikke hvor strekt genitiv1 står i forhold til genitiv 2 i disse uttrykkene. Ved hjelp av underkorpuset skal jeg derfor sammenlikne de to genitivene med hverandre i preposisjonsuttrykk. Også her behandles bare korpuseksempler fra etter 1950. I tabellen under ser en hvordan genitivene står i forhold til hverandre for substantivene som undersøkes i dette kapittelet.

Genitiv:	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2			
	с		без		из		от		до		для		после		вместо		из-под		
вес		1																	
дым							9	1											
жар		3																	
жир		1								3									
крик							9	1											
лес					23	8													
пыл		3																	
свет	2	4					9	1											
смех	1	8	1	1					4	8	7	2							
снег							6	1										10	1

срок		1				1	1										
страх	1	8				87	1										
табак															1		
толк		22		15													
ход	2	43					1										
чай									1			3	2				
яд							1										

For вес, срок, табак og яд kan en ikke si hvor sterkt genitivene står i forhold til hverandre. Til det er det ikke nok treff i underkorpuset.

I henhold til tabellen ser det ut til at genitiv 2 her på det nærmeste kan kalles obligatorisk i tre preposisjonsuttrykk: *с толку*, *без толку* og *с ходу*. Disse preposisjonsleddene gir mange treff med genitiv 2, men få eller ingen treff med genitiv 1. En kan muligens også regne *со смеху* med blant disse, men differansen mellom genitivene er langt mindre. For uttrykkene *до смеху*, *со свету* og *после чаю* finner en omtrent like mange eksempler med begge genitivsvariantene, og en kan anta at genitiv 1 er like vanlig som genitiv 2. For uttrykkene *из лезу*, *от дыму*, *от крику*, *от свету*, *из-под свету*, *со смеху*, *от снегу* og *от страха* gir korpuset flere eksempler med genitiv 1. En kan her anta at genitiv 1 er å foretrekke. Blant disse substantivene er det med andre ord bare tre tilfeller der genitiv 2 er vanligere enn genitiv 1 i preposisjonsledd. For andre uttrykk her står genitiv 1 minst like sterkt som genitiv 2. For de andre substantivene er det for få eksempler til å kunne trekke konklusjoner.

I følge Mathiassen skal *много народу* være vanligere enn *много народа* (2004: 28). I underkorpuset får en 16 treff med genitiv 2, mot tre treff med genitiv 1 for etter 1950. Videre gir underkorpuset ingen treff med *сколько народа*, men seks treff med *сколько народу*. Med mengdeordet *мало* gir underkorpuset bare ett og to treff med henholdsvis genitiv 1 og 2, hvilket nok er et for lavt tall til å trekke noen konklusjoner. For *народ* kan en si at genitiv 2 er vanligst for *много* og *сколько*, men genitiv 2 er allikevel ikke obligatorisk.

4.4: Konklusjon

Genitiv 2 brukes omtrent like mye som attributt til mengdeord og som objekt til verb. I preposisjonsledd står genitiv 2 noe svakere. Det er først og fremst perfekte verb som kan gi genitiv 2, men også imperfektive verb som styrer genitiv, kan gi objekt med partitiv betydning og dermed også genitiv 2. Til tross for at Mathiassen hevder at imperfektive verb bare kan ta akkusativ, viser korpusundersøkelsene at sekundære imperfektive verb som *подливать*

allikevel kan gi partitiv genitiv. Blant mengdeordene dominerer много, мало, сколько og нет. Det er stor variasjon fra hvert enkelt substantiv på hvilke kontekster som gir genitiv 2. Det er lite som tilsier denne variasjonen, men en kan se at ord som ord чай, коньяк, кипяток, сок og самогон, der hvert ord beskriver en drikk, alle står i kontekst med выпить. Etter å ha sammenliknet de tre funksjonene som gir genitiv 2, ser en at ikke alle substantivene som tar genitiv 2 opptrer i alle funksjonene: Å bare vite at et substantiv tar genitiv 2, er dermed ikke tilstrekkelig til å si noe om hvordan det brukes i genitiv 2.

I preposisjonsuttrykk viser mine undersøkelser at genitiv 2 ikke nødvendigvis brukes, selv for substantiv som ellers er vanlige med genitiv 2. Det finnes også substantiv der genitiv 2 bare brukes i preposisjonsledd, som blant annet дом, men disse vies lite oppmerksomhet i grammatikkene og listes heller ikke opp. I visse tilfeller skal genitiv 2 være obligatorisk i preposisjonsledd, men av substantivene som er undersøkt i dette kapittelet, er det bare tre tilfeller der genitiv 2 kan kalles dominerende: с толку, без толку og с ходу. Med unntak av disse tre uttrykkene forekommer både genitiv 1 og 2, og for de aller fleste preposisjonsleddene ser det ut til at genitiv 1 er vanligst.

5: Informantundersøkelse

Korpussøkene har besvart hvilke ord som virkelig tar genitiv 2, hvor den står sterkest, samt hvilke konstruksjoner genitiv 2 brukes i. Samtidig vet vi at en i de aller fleste tilfeller også kan bruke vanlig genitiv, og at genitiv 2 er på vikende front i moderne russisk. Jeg vil supplere mine undersøkelser av den faktiske språkbruken i dag ved hjelp av en informantundersøkelse. Bruker informantene genitiv 2 i de eksemplene der genitiv 2 er belagt i korpuset? Jeg er interessert i både hvilke ord som tar genitiv 2, og hvilke konstruksjoner den er mest vanlig i. Samtidig er det tatt med ord som gav færre treff, samt ord som jeg ikke kunne finne i korpuset.

5.1: Spørsmålene

Jeg ønsker å bruke en informantundersøkelse fordi den lettere kan vise hvilken stilling genitiv 2 har i moderne russisk. Selv om korpusundersøkelsene har vist både hvilke ord som *tar* genitiv 2 og *hvilke* konstruksjoner de opptrer i, vet vi ikke i hvor stor grad russere *faktisk* bruker genitiv 2. Informantundersøkelsen *kan* fange opp mer muntlige tendenser i språket, hvor vi ifølge grammatikkene forventer mer genitiv 2. Dersom informantene allikevel gjengir skriftlig russisk, er det mulig at svarene fortsatt avviker noe fra normeringsprosessene. Det er det sistnevnte forholdet jeg er mest forberedt på. Viktigst er imidlertid at informantundersøkelsen kan bekrefte tendenser fra korpusundersøkelsene, men den kan også vise andre tendenser.

5.1.2: Oppsett

For å få et mest mulig korrekt språk i spørreskjemaet, er alle setningene hentet fra underkorpuset. Ordene som ønskes besvart er skrevet om til nominativ og satt i parentes, samtidig som det er satt av plass slik at hver enkelt informant kan skrive ordet i den formen som føles naturlig for dem. I et forsøk på å avlede informantenes oppmerksomhet, er det tatt med andre kasus på spørreskjemaet: ”Offisielt” er dette en undersøkelse om russiske kasus. For å gjøre det lettere å bearbeide svarene, bes det om testpersonens navn. Jeg har også spurt om alder, men latt det være frivillig siden det ikke alltid er regnet som høflig å spørre om en persons alder.

5.1.3: Spørreskjemaet

Spørreskjemaet er å finne i appendikset, men for å gjøre det litt enklere å lese kapittelet, gjengis de relevante spørsmålene her:

- Spørsmål 1: -Точно, - подтвердил второй, - она не достала _____
(бензин) и уж думает, что хуже _____ (это дело) на свете нет.
- Spørsmål 2: Уж так секретили, я даже удивлялся, что _____ **(шум)** никакого.
нет.
- Spørsmål 3: Ткнулся туда-сюда, назад _____ **(ход)** не было.
- Spørsmål 4: Майор со _____ **(смех)** покатился, бока сжал, закачался.
- Spørsmål 5: Давайте выпьем _____ **(чай)**!
- Spørsmål 6: Он набрал _____ **(воздух)** и, мощно перевернувшись,
пошёл ко дну, как торпеда.
- Spørsmål 7: И _____ **(свет)** меньше сгорит.
- Spørsmål 8: Он безработный на бирже труда, да всё без _____ **(толк)**.
- Spørsmål 9: Мы заказываем ещё _____ (бутылка) _____
(коньяк) .
- Spørsmål 10: -Да, _____ (смех) , - жестоко подтвердил старик. - И потому что
это действительно смешно.
- Spørsmål 11: _____ **(Народ)** в ресторане заметно прибавилось.
- Spørsmål 12: Совершенно сбитый с _____ **(толк)** он спросил, можно ли
курить
- Spørsmål 13: У вас в стране что, нет _____ (сыр)?
- Spørsmål 14: Только вот от окриков и наказаний _____ **(толк)** мало.
- Spørsmål 15: Пассажиры прятались от _____ **(запах)**.
- Spørsmål 16: - Меня сживают со _____ **(свет)**.
- Spørsmål 17: А чем больше _____ **(страх)** они натерпелись, тем больше от
них будет зла...
- Spørsmål 18: Ей не хватало _____ **(воздух)**.
- Spørsmål 19 og 21: Я выпросил _____ **(хлеб)**, вернулся в барак, натаял _____
(снег) и стал варить чернослив.
- Spørsmål 21: Он медленно проехал мимо и прибавил _____ **(ход)**.
- Spørsmål 22: Я налила себе _____ **(чай)** и подняла глаза на _____ (муж).
- Spørsmål 23: Там много _____ **(народ)** было.
- Spørsmål 24: Оправдывает ли себя стрельба с _____ **(ход)**.

- Spørsmål 25: Отдыхаем долго и, обмениваясь впечатлениями, пьем много _____ (**чай**), согревающего нас.
- Spørsmål 26: От них было много _____ (**шум**).
- Spørsmål 27: Впрочем, и вообще-то мы всё придумали со _____ (**страх**).
- Spørsmål 28: -Вершков, дай нам _____ (**коньяк**), командир корпуса с _____ (комиссар) брудершафт сейчас пить будут!
- Spørsmål 29: Они не могут без _____ (**смех**) смотреть.
- Spørsmål 30: Гарднер положил ему в клюв кусок _____ (**сахар**).
- Spørsmål 31: Он отравил _____ (профессор), а сейчас бегают и ищут, куда бы плеснуть _____ (**бензин**).
- Spørsmål 32: Как это, чтобы в доме не было _____ (**шоколад**)?
- Spørsmål 33: Сколько _____ (**народ**) было за _____ (стол), а теперь только бабушка.
- Spørsmål 34: Наверх послал - чистить от _____ (**снег**) подмости и саму кладку.
- Spørsmål 35: 5 стол. ложек _____ (**морс**).
- Spørsmål 36: Там была пшёнка и растаявший кусок _____ (**маргарин**), похожий на маленькое солнце.
- Spørsmål 37: Как и про несколько _____ (ложки) _____ (**творог**), которые мама утаивала от _____ (продажа).
- Spørsmål 38 og 39: Кто себя закатил на _____ (десятка), тот и другого не пожалеет, вот и сдают - причём сразу же, с _____ (**пыл**) с _____ (жар).
- Spørsmål 40: Потом дают выпить _____ (рюмка) _____ (**бальзам**).
- Spørsmål 41 og 42: И мне хотелось поддать _____ (жар) ещё, довести её до полной истерики, до _____ (**крик**).
- Spørsmål 43: _____ (**Снег**) не было уже с _____ (неделя), дорога проторена, убита.
- Spørsmål 44: Дядя приподнял в _____ (рука) белый ломтик _____ (**сыр**).
- Spørsmål 45: Дмитриев выпил у _____ (соседи) две _____ (рюмка) _____ (**коньяк**).

5.2: Undersøkelsens begrensninger

Undersøkelsen er liten ved tanke på antall spørsmål, men det er begrenset for hvor mye tid en kan forlange av dem som er med, og det er begrenset hvor mange informanter det er realistisk å ha, tatt tiden med i betraktning. Like viktig er at for mange spørsmål over tid kan gjøre informanten ukonsentrert. Av den grunn bør ikke spørreskjemaet være stort lenger enn to sider. En annen, og like viktig faktor, er hvordan informantene forstår undersøkelsen. Av mange blir u-ender i genitiv i det store og det hele betraktet som ukorrekt, siden det i følge grammatikken skal være a-ender i genitiv. Russere er kjent for deres streben etter et korrekt normativt språk. Nok av den grunn vegret noen av informantene seg for å være med, og hevdet ”å være dårlig i grammatikk”. Enkelte informanter bemerket at flere av spørsmålene var vanskelige ved tanke på valg av genitivs-ender. Slik jeg har forstått dem, har de en følelse av at ”korrekt” grammatikk krever a-ender i genitiv, men i mange tilfeller passer det allikevel bedre med u-ender. Videre vet vi at genitiv 2 angivelig står sterkere i dagligtale enn i skriftlig russisk. I enkelte tilfeller har informantene endret svarene sine: *Много чаю* har blitt strøket til fordel for *много чая, со страха* til *со страха*, et cetera. Her kunne det vært presisert i spørreskjemaets innledningstekst, at en ønsker spontane svar, men det blir samtidig et spørsmål om å undersøke det muntlige eller det skriftlige språket. Siden denne oppgaven nesten utelukkende bygger på skriftlige kilder, ser jeg det som mest naturlig at også informantundersøkelsen er vinklet mer inn mot det skriftlige språket.

En annen viktig begrensning er antallet informanter. Jeg kunne her lett fått flere til å delta, men meningen med undersøkelsen er først og fremst å få et visst inntrykk i hvordan folk faktisk bruker genitiv 2. For å trekke sikre konklusjoner på bakgrunn av en slik undersøkelse kreves nok atskillig flere informanter og spørsmål. Siden jeg har hatt relativt god tid på å utføre undersøkelsen, har jeg så å si alltid hatt spørreskjemaene med meg, og spurt folk når muligheten har bydd seg. Det meste av undersøkelsen er utført i Murmansk, siden jeg har oppholdt meg her det meste av tiden oppgaven er skrevet.

5.2.1: De som er med

- Nummer 1: Olga – bor i Murmansk – ung (alder ikke oppgitt).
- Nummer 2: Dasja – bor i Murmansk – ung (alder ikke oppgitt).
- Nummer 3: Roman – bor i Murmansk – ung (alder ikke oppgitt).
- Nummer 4: Jelena – bor i Tromsø – 47 år.

- Nummer 5: Studentene¹ – bor i Murmansk – 17 år.
 Nummer 6: Marija – bor i Murmansk – 23 år.
 Nummer 7: Galina – bor i Murmansk – pensjonist (alder ikke oppgitt).
 Nummer 8: Sergej – bor i Murmansk – 34 år.
 Nummer 9: Luiza – en person på flyet – 31 år.
 Nummer 10: Julija – bodde inntil nylig i Kovdor – Murmansk fylke – 17 år.

5.3: Resultat

5.3.1: Svarene

I den første kolonnen ser en spørsmålene, mens de andre viser hva informantene svarte. I radene har jeg bare tatt med endelsen de har valgt. 0 markerer nullendelse, det vil si at informantene fylte inn for eksempel бензин i stedet for бензина eller бензину.

Eksempel	1 Olga	2 Dasja	3 Roman	4 Jelena	5 Studentene	6 Marija	7 Galina	8 Sergej	9 Luiza	10 Julija	Antall u- endelser
1 (бензин)	0	а	а	а	0	0	0	0	а	0	0
2 (шум)	а	а	а	а	а	а	?	а	а	а	0
3 (ход)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	у	1
4 (смех)	у	у	?	у	ом	у	ом	у	а	ом	5
5 (чай)	я	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	9
6 (воздух)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
7 (свет)	а	а	а	а	0	0	а	а	а	у	1
8 (толк)	у	у	а	у	у	у	у	у	у	у	9
9 (коньяк)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
10 (смех)	а	?	?	0	а	0	а	0	0	0	0
11 (народ)	у	у	а	а	а	у	у	у	а	у	6
12 (толк)	у	у	у	а	у	у	у	у	а	у	8
13 (сыр)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
14 (толк)	у	у	у	у	у	у	у	у	у	у	10
15 (запах)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
16 (свет)	у	у	у	у	у	у	а	у	а	у	8
17 (страх)	а	а	у	а	а	а	а	а	а	а	1
18 (воздух)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
19 (хлеб)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
20 (снег)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
21 (ход)	а	у	у	у	у	у	у	у	у	у	9
22 (чай)	ю	ю	ю	ю	я	?	ю	0	0	ю	6
23 (народ)	а	у	а	а	а	?	у	у	а	у	4
24 (ход)	а	у	у	у	у	у	у	у	а	у	8
25 (чай)	ю	я	ю	ю	я	я	я	я	я	ю	4
26 (шум)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
27 (страх)	у	у	у	а	а	а	у	а	а	у	5

¹ Julija, Velisar, Masja og Dasja. De ønsker alle å være med og svarer derfor kollektivt. Alternativt kunne hver av dem deltatt, men det er samtidig ønskelig at informantene har ulike bakgrunn.

28 (коньяк)	у	а	у	у	а	0	у	0	у	у	6
29 (смех)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	у	1
30 (сахар)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	у	1
31 (бензин)	а	а	а	а	а	0	0	0	0	0	0
32 (шоколад)	а	а	0	а	а	а	а	а	а	а	0
33 (народ)	а	у	а	а	а	у	у	у	а	у	5
34 (снег)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
35 (морс)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
36 (маргарин)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0	0
37 (творог)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
38 (пыл)	у	у	у	у	у	у	у	у	у	у	10
39 (жар)	у	у	у	у	у	у	а	у	у	у	9
40 (бальзам)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
41 (жар)	у	у	у	у	у	у	у	а	у	у	9
42 (крик)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
43 (снег)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0	0
44 (сыр)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а	0
45 (коньяк)	а	а	у	а	а	а	а	а	а	а	1

Av maksimalt 450 mulige svar med genitiv 2, ser en allikevel bare 136 tilfeller der folk faktisk har valgt denne genitiven. Dette tyder på at blant dagens språkbrukere står genitiv 2 langt svakere enn genitiv 1. Til tross for at det finnes ulikt antall spørsmål med de ulike substantivene, ser en at også blant de ni substantivene der genitiv 2 står sterkest i korpuset¹, og som alle er med i undersøkelsen, er bruken begrenset til fordel for genitiv 1. Blant ordene som ikke gav eksempler på genitiv 2 i korpuset, var det heller ingen i undersøkelsen som brukte genitiv 2². Det samme gjelder for substantivene der en forventer å finne færre enn ti eksempler i korpuset³. Av ordene som en ser lengre nede på hyppighetslisten, er det verdt å merke seg at undersøkelsen gav mange svar med ordene жар (rangert som nummer 13 i korpussøkene), пыл (rangert som nummer 23) og свет (rangert som nummer 29). Under vises en rangering av substantivene i informantundersøkelsen med genitiv 2. Ordene i kursiv er ikke blant de ni hyppigste i korpusmaterialet.

Substantiv	Antall	Substantiv	Antall
народ	27	<i>свет</i>	9
толк	27	<i>коньяк</i>	7
<i>жар</i>	19	<i>смех</i>	6
чай	19	<i>страх</i>	6
ход	18	<i>сахар</i>	1
<i>пыл</i>	10		

¹ толк, чай, народ, ход, коньяк, смех, страх, сахар og шум.

² маргарин, бальзам og хлеб. Sistnevnte var mest bruk for å avlede folks oppmerksomhet.

³ шоколад, творог og морс.

I mange av spørsmålene er svarene like ved tanke på valg av genitiv. Dette kan tyde på at bruken av genitiv 2 er knyttet til spesielle uttrykk. Det kan se ut til at genitiv 2 står sterkere i uttrykk som *чаю попить* (spørsmål 5) og *с жару* (spørsmål 12), enn hva tilfellet er med mengdeuttrykk som *много шума* (spørsmål 26) og *не было шоколада* (spørsmål 32). For bedre oversikt grupperes svarene ut ifra deres konstruksjoner og substantivenes egenskaper.

5.4: Konstruksjoner

5.4.1: Genitiv 2 som attributt til mengdeord

I tabellen under er spørsmålene der genitiv 2 er attributt til mengdeord samlet. Spørsmålene delt inn i fire grupper på bakgrunn av antall svar med genitiv 2.

Fra åtte svar:		Antall svar:
Spørsmål 14	мало толку	10
Fra fire til åtte svar:		
Spørsmål 33	сколько народу	5
Spørsmål 23	много народу	4
Spørsmål 25	много чаю	4
Fra ett til fire svar:		
Spørsmål 3	не было ходу	1
Spørsmål 7	меньше свету	1
Spørsmål 17	больше страху	1
Spørsmål 30	кусок сахару	1
Spørsmål 45	рюмка коньяку	1
Ingen svar:		
Spørsmål 1	не достало бензину	
Spørsmål 2	нет шума	
Spørsmål 9	бутулька коньяка	
Spørsmål 13	нет сыра	
Spørsmål 26	много шума	
Spørsmål 32	не было шоколад	
Spørsmål 35	ложка морса	
Spørsmål 36	кусок маргарина	
Spørsmål 37	ложка твораога	
Spørsmål 40	рюмка бальзама	
Spørsmål 43	не было снега	
Spørsmål 44	ломтик сыра	

En ser av svarene to tendenser: Den første er at nektet eksistens ser ut til å gi vanlig genitiv, som *нет сыра* (spørsmål 13) og *не было снега* (spørsmål 43), mens en for det andre ser en tendens til at vanlig genitiv står sterkere i mengdekonstruksjoner av typen *кусок маргарина* (spørsmål 36) og *рюмка коньяка* (spørsmål 45). Førstenevnte tendens kan se ut til å stå

sterkere enn sistnevnte: I de tilfellene der en har med nektet eksistens å gjøre, er det bare én informant som i ett tilfelle har brukt genitiv 2; *не было ходу* (spørsmål 3). Når det gjelder konstruksjoner med mengderelatert substantiv, ser det ut til at genitiv 2 står noe sterkere: I to ulike tilfeller har to personer valgt genitiv 2: *кусок сахару* (spørsmål 30) og *рюмка коньяку* (spørsmål 45). Til tross for tendensene en kan se ut i fra undersøkelsen, må vi – som tidligere nevnt – ta dens begrensede omfang i betraktning. Det er derfor vanskelig å trekke sikre konklusjoner.

Det er her to konstruksjoner som avviker i denne gruppen: Den ene er *народу прибавилось* (spørsmål 11) som har seks svar med genitiv 2, mens den andre er *не хватило воздуха* (spørsmål 18) der ingen har valgt genitiv 2. Disse konstruksjonene kan forståes som genitivsubjekter.

5.4.2: Genitiv 2 som objekt til perfektivt verb

Neste tabell viser alle spørsmålene der genitiv 2 er objekt til perfektivt verb.

Fra åtte svar		Antall svar:
Spørsmål 41	подать жару	10
Spørsmål 5	выпить чаю	9
Spørsmål 21	прибавить ходу	9
Mellom fire og åtte svar:		
Spørsmål 22	налить чаю	6
Spørsmål 28	дать коньяку	6
Fra ett til fire svar		
Ingen svar		
Spørsmål 1	достать бензина	
Spørsmål 6	набрать воздуха	
Spørsmål 10	подтвердить смеху	
Spørsmål 19	выбросить хлеба	
Spørsmål 20	натаять снега	
Spørsmål 31	плеснуть бензина	

Det kan se ut til at genitiv 2 som objekt bort i mot er obligatorisk i visse kontekster. Det gjelder først og fremst de tre første tilfellene: *подать жару* (spørsmål 41), *выпить чаю* (spørsmål 2) og *прибавить ходу* (spørsmål 21). På disse spørsmålene har nesten alle valgt genitiv 2. Også i uttrykkene *налить чаю* (spørsmål 22) og *дать коньяку* (spørsmål 28) ser genitiv 2 ut til å stå sterkt, men står samtidig i sterk konkurranse med genitiv 1. I alle andre tilfeller har informantene valgt bort genitiv 2 som objekt til perfektivt verb. Det er videre verdt å merke seg at genitiv 2 her kun forekommer for de substantivene som oftest tar genitiv 2 i korpuset (jamfør avsnitt 3.2.2).

5.4.3: Genitiv 2 i preposisjonsledd

Samme tabelloppsett brukes for genitiv 2 i preposisjonsledd.

Fra åtte svar		Antall svar:
Spørsmål 38	с пылу	10
Spørsmål 39	с жару	9
Spørsmål 8	без толку	9
Spørsmål 12	с толку	8
Spørsmål 16	со свету	8
Spørsmål 24	с ходу	8
Fra fire til åtte svar		
Spørsmål 4	со смеху	5
Fra ett til fire svar		
Spørsmål 29	без смеху	1
Ingen svar		
Spørsmål 15	от запаха	
Spørsmål 34	от снега	
Spørsmål 42	до крика	

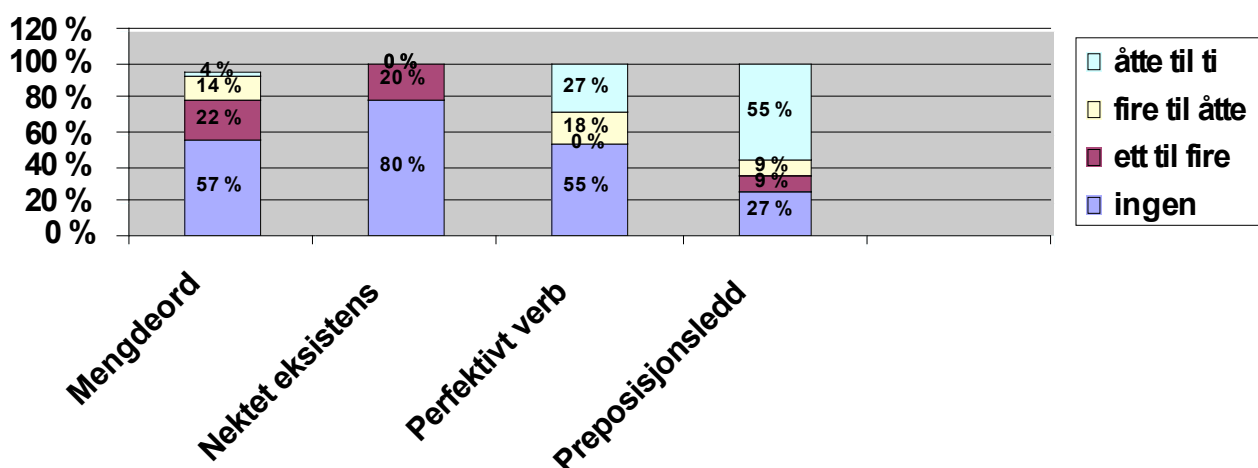
Vi ser at for mange preposisjonsledd er genitiv 2 lite brukt. Disse resultatene er omtrent de samme som vi kunne forvente oss på bakgrunn av kapittel 4 (se 4.3). Med unntak av *с пылу* (spørsmål 38) finner vi svar med genitiv 1 for alle preposisjonsleddene i undersøkelsen. Dette bekrefter det som ble tatt opp i kapittel 4, om at genitiv 1 er mye utbredt i denne typen konstruksjoner. Slike resultater kan forklares med at genitiv 2 brukes mindre i moderne russisk enn det som sies i grammatikker og lærebøker.

5.4.4: Hvordan står de tre funksjonene i forhold til hverandre?

Vi vet nå hvordan informantene har svart på de ulike spørsmålene. Det kan nå være interessant å se hvor sterkt de tre funksjonene står i forhold til hverandre: Hvor sterkt står genitiv 2 for hver funksjon? Tabellen er inndelt på bakgrunn av antall svar på samme måte som i de tre tabellene over. I tillegg vises også hvordan genitiv 2 forekommer i nektet eksistens, det vil si konstruksjoner av typen *нет чаю* og *не было ходу*. Den sistnevnte gruppen er nært beslektet med gruppen for mengdeord.

Antall svar	Mengdeord	Nektet eksistens	Perfektivt verb	Preposisjonsledd
åtte til ti	1	0	3	6
fire til åtte	3	0	2	1
ett til fire	5	1	0	1
ingen	13	4	6	3
Totalt	22	5	11	11

For å gjøre det enklere, fremstilles forholdet grafisk med prosenter:

For nektet eksistens synes bruken av genitiv 2 å stå svakt, selv om tallmaterialet er veldig lite. Genitiv 2 som attributt til mengdeord står litt sterkere, men også her må det sies at genitiv 2 står temmelig svakt. For perfekte verb brukes genitiv 2 av fire eller flere informanter i nesten halvparten av de undersøkte ordene. Sterkest står genitiv 2 i preposisjonsledd. Til tross for at informantundersøkelsen er for liten til å trekke konklusjoner, tyder den på tre ting om bruken av genitiv 2: Det første er at genitiv 2 brukes svært lite ved nektet eksistens. Det andre er at bruken av genitiv 2 ser ut til å være knyttet til spesielle uttrykk ved perfekte verb og preposisjonsledd. For det tredje tyder resultatene på at bruken av genitiv 1 og 2 er sidestilt for visse mengdeord.

5.5: Hvilke aldersgruppe fortrekker genitiv 2?

Korpussøkene i kapittel 3 viser at genitiv 2 står sterkere i eldre enn nyere tekster. Ut i fra dette kan en anta at genitiv 2 står sterkere desto eldre folk er. I tabellen under har jeg delt informantene inn i to grupper på bakgrunn av deres alder. Skillet har jeg satt til 30 år.

Eksempel	1 Olga	2 Dasja	3 Roman	5 Studentene	6 Marija	10 Julija	4 Jelena	7 Galina	8 Sergej	9 Luiza
1 (бензин)	0	а	а	0	0	0	а	0	0	а
2 (шум)	а	а	а	а	а	а	а	?	а	а
3 (ход)	а	а	а	а	а	у	а	а	а	а
4 (смех)	у	у	?	ом	у	ом	у	ом	у	а
5 (чай)	я	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю	ю
6 (воздух)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
7 (свет)	а	а	а	0	0	у	а	а	а	а
8 (толк)	у	у	а	у	у	у	у	у	у	у
9 (коньяк)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а

10 (смех)	а	?	?	а	0	0	0	а	0	0
11 (народ)	у	у	а	а	у	у	а	у	у	а
12 (толк)	у	у	у	у	у	у	а	у	у	а
13 (сыр)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
14 (толк)	у	у	у	у	у	у	у	у	у	у
15 (запах)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
16 (свет)	у	у	у	у	у	у	у	а	у	а
17 (страх)	а	а	у	а	а	а	а	а	а	а
18 (воздух)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
19 (хлеб)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
20 (снег)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
21 (ход)	а	у	у	у	у	у	у	у	у	у
22 (чай)	ю	ю	ю	я	?	ю	ю	ю	0	0
23 (народ)	а	у	а	а	?	у	а	у	у	а
24 (ход)	а	у	у	у	у	у	у	у	у	а
25 (чай)	ю	я	ю	я	я	ю	ю	я	я	я
26 (шум)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
27 (страх)	у	у	у	а	а	у	а	у	а	а
28 (коньяк)	у	а	у	а	0	у	у	у	0	у
29 (смех)	а	а	а	а	а	у	а	а	а	а
30 (сахар)	а	а	а	а	а	у	а	а	а	а
31 (бензин)	а	а	а	а	0	0	а	0	0	0
32 (шоколад)	а	а	0	а	а	а	а	а	а	а
33 (народ)	а	у	а	а	у	у	а	у	у	а
34 (снег)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
35 (морс)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
36 (маргарин)	а	а	а	а	а	0	а	а	а	а
37 (творог)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
38 (пыл)	у	у	у	у	у	у	у	у	у	у
39 (жар)	у	у	у	у	у	у	у	а	у	у
40 (бальзам)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
41 (жар)	у	у	у	у	у	у	у	у	а	у
42 (крик)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
43 (снег)	а	а	а	а	а	0	а	а	а	а
44 (сыр)	а	а	а	а	а	а	а	а	а	а
45 (коньяк)	а	а	у	а	а	а	а	а	а	а
Sum	13	16	15	10	13	21	13	14	13	8
Prosentandel	29 %	36 %	33 %	22 %	29 %	47 %	29 %	31 %	29 %	18 %

Ut i fra tabellen kan det se ut til at de yngste foretrekker genitiv 2 i større grad enn de eldste. Hos de yngre informantene finner en totalt 88 eksempler med genitiv 2, hvilket tilsvarer 65 prosent. Tilsvarende tall for de eldre informantene er 48 eksempler – 35 prosent. Her må det bemerkes at bare fire informanter er eldre enn tretti år, og at de fleste er i trettiårene. De fleste eksemplene på genitiv 2 som en finner i korpuset, er langt eldre enn fra 1950. I sum gir ikke tallmaterialet grunnlag for å trekke noen sikre konklusjoner om hvor sterkt genitiv 2 står innenfor ulike aldersgrupper.

Ved en større undersøkelse ville det vært riktig å gjøre undersøkelser innenfor ulike aldergrupper, fra barn til pensjonister. Det kunne da vært like interessant å se etter forskjeller på bakgrunn av kjønn og sosial tilhørighet. Videre kunne en ha delt opp og utvidet undersøkelsen slik at en får flere spørreskjemaer, men der hver informant bare får ett spørreskjema på om lag to sider. På den måten kunne en sjekket flere ord og konstruksjoner.

5.6: Substantivenes egenskaper

På sammen måte som i kapittel 1 og 2 ser vi på hvilke egenskaper substantivene i informantundersøkelsen har.

5.6.1: Semantikk

KONKRET			KONKRET		
Tellelig		Antall	Masse		Antall
			народ	folk	27
			жар	hete, feber	19
			чай	te	19
			пыл	iver, glød	10
			свет	lys	9
			коньяк	konjakk	7
			смех	latter	6
			страх	frykt	6
			сахар	sukker	1
			бальзам	balsam	0
			бензин	bensin	0
			запах	lukt	0
			маргарин	margarin	0
			морс	bærsaft	0
			снег	snø	0
			сыр	ost	0
			творог	ostemasse	0
			хлеб	brød	0
			шоколад	sjokolade	0
ABSTRAKT			ABSTRAKT		
Tellelig		Antall	Masse		Antall
крик	skrik	0	толк	nytte	27
			ход	gang, fart	18
			шум	støy	0

Resultatene kan sies å samsvare med resultatene fra kapittel 3. Av alle ordene i undersøkelsen ser en bare ett ord er tellelig – крик, dog har ingen brukt genitiv 2 her. En ser videre at det er

langt flere konkrete enn abstrakter. Selv om det er flere konkrete substantiv som kan ta genitiv 2 i undersøkelsen, er vanlig genitiv valgt for over halvparten av konkretene. For abstrakter kan det se ut til at genitiv 2 står noe sterkere.

5.6.2: Substantivets form

I tabellen under er de fonetiske egenskapene for alle ordene i informantundersøkelsen samlet. For substantivene markert i grått finnes det ingen svar med genitiv 2.

	Stavelse	Trykkvokal			sluttkons.			hard/myk
жар	1	a	sentral	åpen	vibrant	alveolar		hard/myk
коньяк	2	a	sentral	åpen	plosiv	velar	ustemt	hard
народ	2	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
пыл	1	i	fremre	lukket	alveolar	approksimant		hard
сахар	2	a	sentral	åpen	alveolar	hard		hard
свет	1	e	fremre	midtre	dental	plosiv	ustemt	hard
смех	1	e	fremre	midtre	velar	frikativ	ustemt	hard
страх	2	a	sentral	sentral	velar	frikativ	ustemt	hard
толк	1	o	bakre	midtre	plosiv	velar	ustemt	hard
ход	1	o	bakre	midtre	dental	plosiv	stemt	hard
чай	1	a	sentral	åpen	palatal	approksimant		myk
бальзам	2	a	sentral	åpen	bilabial	nasal		hard
бензин	2	i	fremre	lukket	alveolar	nasal		hard
запах	2	a	sentral	lukket	velar	frikativ	ustemt	hard
крик	1	i	fremre	sentral	velar	plosiv	ustemt	hard
маргарин	3	i	fremre	lukket	alveolar	nasal		hard
морс	1	o	bakre	midtre	alveolar	frikativ	ustemt	hard
снег	1	e	fremre	midtre	velar	plosiv	stemt	hard
сыр	1	i	fremre	lukket	vibrant	alveolar		hard
творог	2	o	bakre	midtre	velar	plosiv	stemt	hard
хлеб	1	e	fremre	midtre	bilabial	plosiv	stemt	hard
шоколад	3	a	sentral	sentral	dental	plosiv	stemt	hard
шум	1	u	bakre	lukket	bilabial	nasal		hard

Også her er det vanskelig å se klare tendenser, men det ser ut til at det først og fremst er en- og tostavellesord som tar genitiv 2. Videre finnes ikke genitiv 2 verken for substantiv som ender på nasale eller labiale lyder. Også dette samsvarer med resultatene fra kapittel 3.

5.7: Oppsummering av informantundersøkelsen

Undersøkelsen viser at genitiv 2 i det store og det hele står svakt sammenliknet med vanlig genitiv. Dette gjelder også for substantivene der genitiv 2 står aller sterkest. Genitiv 2 står ikke spesielt sterkt i forbindelse med mengderelaterte substantiv som ложка og рюмка, og ved nektelse dominerer genitiv 1. For mengdeord av typen много og сколько, brukes begge

de to genitivene. Som objekt til perfektivt verb, ser det ut til at genitiv 2 i visse konstruksjoner på det nærmeste er obligatorisk, mens det i alle andre tilfeller skal være vanlig genitiv. Genitiv 2 og genitiv 1 er lite brukt om en annen ved perfekte verb, mens det ved mengdeord ser ut til å være mer eller mindre fri variasjon. I preposisjonsledd er genitiv 2 brukt i de fleste uttrykkene der den ifølge grammatikken må brukes. Siden det i disse konstruksjonen også er besvart med vanlig genitiv, er det mulig at genitiv 2 er ferd med å miste sin stilling også her.

Når det gjelder substantivenes egenskaper, ser det ut til at genitiv 2 først og fremst brukes om ikke-tellbare masser, og det er lang flere konkrete som både *kan* ta og som *tar* genitiv 2 enn det er for abstrakter. Blant abstraktene kan det samtidig se ut til at genitiv 2 står sterkt for enkelte ord. Vanskelig er det å se tendenser med utgangspunkt i substantivenes form, men det er i først og fremst en- og tostavelsesord som tar genitiv 2. Siden det ikke er noen svar med verken nasaler eller labialer i utlyd, kan en stille spørsmål ved om genitiv 2 brukes for slike ord.

Informasjonsundersøkelsen tyder altså på at genitiv 2 brukes i visse konstruksjoner, mens genitiv 1 ellers er helt dominerende. Som objekt til perfektivt verb ser det ut til at genitiv 2 på nærmeste er obligatorisk i visse tilfeller, og det samme gjelder for visse preposisjonsledd.

6: Avslutning

6.1: Hva har grammatikkene sagt?

I følge grammatikkene som er brukt i denne oppgaven, er det bare et begrenset antall maskuliner av første deklinasjon singular som kan ta genitiv 2. Substantivene er i hovedsak ikke-tellelige størrelser av både konkrete og abstrakte. Genitiv 2 brukes først og fremst i partitiv betydning – det vil si mengdebetydning. Mengdeord som много, мало et cetera kan gi genitiv 2, og videre kan også mengderelaterte substantiv som килограмма og стакан styre genitiv 2. En kan allikevel bruke vanlig genitiv i stedet for genitiv 2, selv om genitiv 2 i følge de undersøkte grammatikkene skal gi en viss betydningsdifferanse. I tillegg til mengdeord kan også genitiv 2 stå som objekt til perfektive verb som blant annet дать, купить og выпить.

Også i ikke-partitive konstruksjoner er det mulig med genitiv 2, og da som oftest i preposisjonsledd som inngår i mer eller mindre faste uttrykk av typen до заезу, с маху og из зоду. Her skal en visstnok ikke like fritt kunne bruke genitiv 2 og genitiv 1 om en annen.

I grammatikkene nevnes et ulikt antall ord, og når alle settes sammen, får vi i alt 331 substantiv som angivelig kan ta genitiv 2. Dette er ord som stort sett er alminnelige i russisk, og det er verdt å merke seg at listen også omfatter en god del lånord. Det er vanskelig å se klare fonetiske tendenser, men de fleste av substantivene er en- og tostavellesord, og ingen av dem har labiodental utlyd. I tillegg er det hard vokal i utlyd for de aller fleste av substantivene.

6.2: Hvilke ord tar genitiv 2 i moderne russisk?

Grammatikkene gir til dels motstridene informasjon om genitiv 2. Siden mange av grammatikkene er mer enn tjue år gamle, er det ikke nødvendigvis sikkert at de gjenspeiler dagens virkelighet. Etter å ha gjort korpussøk for samtlige av de 331 substantivene som en finner i grammatikkene, ser vi at genitiv 2 står sterkt for om lag 70 substantiv for tiden etter 1950. Dersom grensen settes til minimum tjue treff, står en igjen med 45 substantiv. Aller sterkest står genitiv 2 for ordene толк (flestepreff i hovedkorpuset), чай (flestepreff i underkorpuset), народ, ход, коньяк, смех, страх, сахар, шум, табак, спирт, прок og жар. Alle disse 13 ordene hadde mer enn hundre treff for etter 1950.

Allikevel ser det ut til at genitiv 2 står svakt for de aller fleste substantivene som grammatikkene foreslår. Av totalt 331 ord finner en få – mindre enn ti eller ingen eksempler for hele 261 substantiv. Etter å ha sammenliknet med korpussøk for genitiv 1 i partitiv betydning, ser en at for 167 av substantivene gis det ikke noen eksempler i korpuset for tiden etter 1950. Siden det ikke finnes data, vet vi ikke hvor sterkt genitiv 2 står i forhold til genitiv 1 for disse ordene. Alt vi kan si, er at disse substantivene er lite brukt i genitiv – i hvert fall i den type tekster som er med i korpuset. I tillegg er det 61 substantiv som gir så få eksempler i korpuset at det er vanskelig å trekke sikre konklusjoner. Igjen står vi med 32 ord som gir mange treff for genitiv 1, men få eller ingen treff for genitiv 2. For disse ordene står dermed genitiv 2 relativt svakt. Det skal likevel nevnes at også innenfor denne gruppen er bildet uensartet. En kan finne opp til ni eksempler i korpuset med genitiv 2 for disse substantivene. Etter å ha sammenliknet med genitiv 2, finner en ingen treff med denne genitivsvarianten for tolv substantiv – опыт, талант, вкус, огонь, пафос, лёд, картофель, мёд, кокаин, азарт, пар og грим. For disse ordene står genitiv 2 særlig svakt i skriftlig russisk i dag. Nettversjonen av *Русская грамматика* nevner uten sammenlikning flest ord som kan ta genitiv 2 (www.rusgram.narod.ru). De andre grammatikkene prøver å nevne de viktigste substantivene. Undersøkelsene har vist at den tsjekkosllovakiske grammatikken er mest korrekt i den forstand at den samsvarer best med korpusdataene som fremlegges i denne oppgaven. Allikevel nevner den tsjekkosllovakiske, som de andre grammatikkene, mange ord der mine undersøkelser tyder på at genitiv 2 i dag står svakt

Det er først og fremst massesubstantiv som tar genitiv 2. De aller fleste av dem er konkrete. For ordene der genitiv 2 står svakest, finner en langt flere tellelige størrelser. Det er videre merkbart flere lånord blant substantivene der genitiv 2 står svakest, enn der genitiv 1 dominerer mest i partitiv betydning. Videre tyder mine undersøkelser på at genitiv 2 brukes mest for en- og tostavellesord. Den trykksterke vokalen ser ikke ut til å ha noen innvirkning på bruken av genitiv 2, men felles for alle ordene med genitiv 2 er at de ikke har labial utlyd.

Undersøkelsene i korpuset har også vist at genitiv 2 står sterkere i eldre russisk, siden vi finner flere substantiv med genitiv 2 når treffene fra før 1950 taes med.

6.3: For hvilke konstruksjoner brukes genitiv 2?

Genitiv 2 brukes omtrent like mye som attributt til mengdeord som for objekt til verb. I preposisjonsledd står genitiv 2 noe svakere. Det er først og fremst perfekte verb som kan gi genitiv 2 i objektet, men også visse imperfektive verb kan ta objekt i genitiv 2 med partitiv betydning. Dette gjelder for det første verb som styrer genitiv, for eksempel хватать og хотеть, som forekommer i eksempler av typen *на лестничной площадке тоже народу хватало* og *– хотите чаю?*. En annen gruppe imperfektive verb som også forekommer med genitiv 2 i objektet, er sekundære imperfektive verb som подливать og надавать, som forekommer i eksempler av typen *Вадим подливал мне коньяку...* og *Там на углу, в самой толчее, стоял чёрный саксофонист и надавал жару*. Blant mengdeordene er det много, мало, сколько og нет som dominerer. Det er stor variasjon fra hvert enkelt substantiv på hvilke kontekster som gir genitiv 2. Det er lite som tilsier denne variasjonen, men i en del tilfeller ser det ut til at betydningen er avgjørende. For eksempel kan en se at ord som чай, коньяк, кипяток, сок og самогон, der hvert ord beskriver en drikk, ofte forekommer som objekt til выпить. Å bare vite at et substantiv tar genitiv 2, er ikke tilstrekkelig til å si noe om hvordan det brukes i genitiv 2, for de ulike konstruksjonene står ikke like sterkt.

Preposisjonsuttrykk er en funksjonsgruppe der langt fra alle substantiv med genitiv 2 opptrer. Grammatikkene hevder at genitiv 2 i preposisjonsledd inngår i mer eller mindre faste uttrykk, og en kan få det inntrykk at genitiv 2 i disse tilfellene kan være obligatorisk. Etter å ha sammenliknet med genitiv 1, viser mine undersøkelser at begge genitivsformene kan brukes her. For de substantivene som er undersøkt, er det bare tre tilfeller der genitiv 2 kan kalles for obligatorisk: *с толку*, *без толку* og *с ходу*.

6.4: Hvordan bruker russere genitiv 2?

Informantundersøkelsen gir ytterligere indikasjoner om at genitiv 2 står svakt i forhold til vanlig genitiv. Selv om det store flertallet av spørsmål var hentet fra korpuset, med substantiv der genitiv 2 står sterkest, og så å si alle opprinnelige former var med genitiv 2, svarte de aller fleste informantene med genitiv 1. Det var spesielt i mengdeord at genitiv 2 stod svakt, og særlig ved nektelse. I enkelte tilfeller med genitiv 2 som objekt til perfektivt verb kan det se ut til at genitiv 2 på det nærmeste er obligatorisk, som i konstruksjoner av typen *подать жару* og *выпить чаю*: *Мне хотелось поддать жару...* og *– Давайте выпьем чаю*.

6.5: Konklusjon

Grammatikkene hevder at i alt 331 substantiv kan ta genitiv 2, men mine undersøkelser har vist at genitiv 2 er vanlig i moderne russisk for om lag 70 ord. Sterkest står genitiv 2 for *толк, чай, народ, ход, коньяк, смех, страх, сахар, шум, табак, спирт, прок и жар*, siden disse substantivene gav flest eksempler i korpuset for tiden etter 1950. Det som skiller disse substantivene fra dem som er lite frekvente med genitiv 2, er at her finner vi få tellelige ord, samt at de aller fleste ordene er konkrete massesubstantiv. Lånord står svakere blant ordene der genitiv 2 er vanlig, enn for substantivene der en med sikkerhet kan si at genitiv 2 står svakt. Aller svakest står genitiv 2 for: *опыт, талант, вкус, огонь, пафос, лёд, картофель, мёд, кокаин, азарт, пар и грим*.

Genitiv 2 brukes først og fremst i partitiv betydning, og opptrer like mye som attributt til mengdeord som objekt til perfektivt verb. Ganske overraskende er det at genitiv 2 også er mulig som objekt til sekundære imperfektive verb, siden dette er stikk i strid med det for eksempel Mathiassen (2004: 208) sier. Også i preposisjonsledd kan vi finne genitiv 2, men ikke fullt så ofte som sammen med mengdeord og perfektive verb. Den største forskjellen er imidlertid at betydningen ikke trenger å være partitiv i slike konstruksjoner. I preposisjonsleddene har grammatikkene gitt inntrykk av genitiv 2 kan være bort i mot obligatorisk, men for nesten alle substantivene som er undersøkt i denne oppgaven, er det minst like vanlig med genitiv 1. Det er stor forskjell i kontekstene de forskjellige substantivene med genitiv 2 står i. Det er langt fra alle ordene som opptrer i de tre funksjonsgruppene. Får en opplyst at et ord tar genitiv 2, vet en allikevel ikke hvordan det brukes i genitiv 2.

Uten at vi kan trekke altfor bastante konklusjoner, tyder informantundersøkelsen på at genitiv 2 står i sterk konkurranse med genitiv 1 når en har med attributt til mengdeord å gjøre. Som objekt til perfektivt verb ser det ut til at genitiv 1 på de fleste områder er enerådende, men i enkelte tilfeller er genitiv 2 bort i mot obligatorisk. Genitiv 2 ser ut til å være mer obligatorisk som objekt enn i preposisjonsledd.

6.6: Hva kan undersøkes videre?

Denne oppgaven har bare tatt for seg substantivene som blir listet opp i grammatikkene, men vi vet fortsatt like lite om substantiv som inngår i uttrykk som *до заезу, с маху и из году*. Siden substantivene har u-endelse må også de være å regne som genitiv 2. Videre kunne en ha

undersøkt hvilke konstruksjoner genitiv 2 brukes i bedre, for eksempel ved også å foreta søk i hovedkorpuset. Der kunne en undersøkt det informantundersøkelsen tyder på; at genitiv 2 er mer valgfritt i ved mengdeord, men obligatorisk som objekt til visse perfekte verb. Det kanskje mest interessante vil være undersøkelser som fanger opp muntlig språk: Vi har sett at forfattere som Mathiassen (2004: 205) hevder at genitiv 2 er vanligere i muntlig språk, men denne oppgaven har verken kunne bekrefte eller avkrefte dette.

Appendiks

Spørreskjema for informantundersøkelsen

Падежи русского языка

Заполните, пожалуйста, слова (в скобках) в правильной форме.

Ваше имя _____

Ваш возраст (не обязательно) _____

-Точно, - подтвердил второй, - она не достала _____ (бензин) и уж думает, что хуже _____ (это дело) на свете нет.

Если вам выпадет шанс побывать в Германии, постарайтесь использовать его с _____ (толк).

Уж так секретили, я даже удивлялся, что _____ (шум) никакого нет.

Ткнулся туда-сюда, назад _____ (ход) не было.

Майор со _____ (смех) покатился, бока сжал, закачался.

Давайте выпьем _____ (чай)!

Он набрал _____ (воздух) и, мощно перевернувшись, пошёл ко дну, как торпеда.

Ее ноги были закрыты _____ (одеяло), потому что дверь в купе была снята с петель и по _____ (пол) сильно дуло.

И _____ (свет) меньше сгорит.

Он безработный на бирже труда, да всё без _____ (толк).

Мы заказываем ещё _____ (бутылка) _____ (коньяк).

-Да, _____ (смех), - жестоко подтвердил старик. - И потому что это действительно смешно.

_____ (Народ) в ресторане заметно прибавилось.

Совершенно сбитый с _____ (толк), он спросил, можно ли курить

У вас в стране что, нет _____ (сыр)?

Недавно _____ (Сергей Болмотов) привозили в родное село на следственный эксперимент.

Только вот от окриков и наказаний _____ (толк) мало.

Пассажиры прятались от _____ (запах).

- Меня сживают со _____ (свет).

А чем больше _____ (страх) они натерпелись, тем больше от них будет зла...

Ей не хватало _____ (воздух).

Я выпросил _____ (хлеб), вернулся в барак, натаял _____ (снег) и стал варить чернослив.

Он медленно проехал мимо и прибавил _____ (ход).

Я налила себе _____ (чай) и подняла глаза на _____ (муж).

Регулярно занимайтесь _____ (спорт), но не непосредственно перед _____ (сон).

Там много _____ (народ) было.

Оправдывает ли себя стрельба с _____ (ход).

Отдыхаем долго и, обмениваясь впечатлениями, пьем много _____ (чай), согревающего нас.

От них было много _____ (шум).

Впрочем, и вообще-то мы всё придумали со _____ (страх).

-Вершков, дай нам _____ (коньяк), командир корпуса с _____ (комиссар) брудершафт сейчас пить будут!

Они не могут без _____ (смех) смотреть.

Все клетки делаются с _____ (выдвижной пол).

Гарднер положил ему в клюв кусок _____ (сахар).

Он отравил _____ (профессор), а сейчас бегаёт и ищет, куда бы плеснуть _____ (бензин).

Как это, чтобы в доме не было _____ (шоколад)?

Кроме _____ (пиво) здесь делают пивной ликёр.

Сколько _____ (народ) было за _____ (стол), а теперь только бабушка.

Наверх посла́л - чистить от _____ (снег) подмости и саму кладку.

5 стол. ложек _____ (морс).

Там была пшёнка и растаявший кусок _____ (маргарин), похожий на маленькое солнце.

Как и про несколько _____ (ложки) _____ (творог), которые мама утаивала от _____ (продажа).

Кто себя закатил на _____ (десятка), тот и другого не пожалеет, вот и сдают - причём сразу же, с _____ (пыл) с _____ (жар).

Потом дают выпить _____ (рюмка) _____ (бальзам).

И мне хотелось поддать _____ (жар) ещё, довести её до полной истерики, до _____ (крик).

_____ (Снег) не было уже с _____ (неделя), дорога проторена, убита.

Дядя приподнял в _____ (рука) белый ломтик _____ (сыр).

Дмитриев выпил у _____ (соседи) две _____ (рюмка) _____ (коньяк).

СПАСИБО БОЛЬШОЕ!

Litteraturliste

Grammatikker

Barnetová, Vilma / Běličová-Křížková, Helena / Leška, Oldřich/ Skoumalová, Zdena / Straková, Vlasta. *Русская грамматика: 1*. Academia, nakladatelství Československé akademie věd. Praha 1979.

Isatsjenko, A.V. *Грамматический строй русского языка в сопоставлении с словацким: морфология I-II*¹. Язык славянской культуры. Moskva 2003.

Isatsjenko, A.V. *Die russische Sprache der Gegenwart: Formenlehre*. Max Hueber Verlag. München 1982².

Jakobson, Roman / Waugh, Linda R. /Halle, Morris. *Russian and Slavic grammar: studies 1931-1981*. Mouton Publishers. Berlin 1984.

Janda, Laura A. / Clency, Steven J. *The case book for Russian*. Slavica Publishers. Bloomington 2002.

Mathiassen, Terje. *Russisk grammatikk* (Revidert utgave). Universitetsforlaget. Oslo 2004.

Nesset, Tore. *Russisk språkhistorie for mastergradsstudenter*. Universitetet i Tromsø. Tromsø 2006.

Ryazanova-Clarke, Larissa / Wade, Terence. *The Russian language today*. Routledge. London 1999.

Timberlake, Alan. *A reference grammar of Russian*. Cambridge University Press. Cambridge 2004.

¹ Opptrykk. Opprinnelig utgave: "Gramatická stavba ruštiny v porovnaní so slovenčinou". Izd.vo Slovackoj akademii nauk. Bratislava 1960-1965.

² I grammatikkens forord Leser en: "Das Manuskript wurde im wesentlichen im April 1958 abgeschlossen."

Sekundære grammatikker

Sjvedovaja, N.J. / Lopatina, V.V. *Краткая русская грамматика*. Русский язык. Moskva 1989.

Ordbøker

Adamtsjik, V. V. *Новый словарь иностранных слов*. Современный литератор. Minsk 2006.

Berkov, V.P./ Lunden, Siri Sverdrup /Mathiassen, Terje. *Russisk-norsk ordbok*. Kunnskapsforlaget. Oslo 1994.

Ozjegov, S. I. *Словарь русского языка*. Русский язык. Moskva 1984.

Internett

Sjvedovaja, N.J. *Русская грамматика*. Tilgjengelig på: <http://www.rusgram.narod.ru>.

Национальный корпус русского языка. Tilgjengelig på: <http://www.ruscorpora.ru>.